

Η διαταγή πληρωμής ενώπιον των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων

Βαρβάρα Μπουκουβάλα, Εφέτης Δ.Δ.-Δ.Ν.

I. Η νομική φύση της διαταγής πληρωμής και η αρμοδιότητα έκδοσής της από τον πολιτικό δικαστή για απαιτήσεις δημοσίου δικαίου

Η διαταγή πληρωμής αποτελεί παραδοσιακά θεσμό του ιδιωτικού δικαίου.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα άρθρα 623 επ. του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (ΚΠολΔ), διαταγή πληρωμής εκδίδεται για κάθε απαίτηση που δεν εξαρτάται από αίρεση ή προθεσμία (άρθρο 624§1 ΚΠολΔ), εφόσον η εν λόγω απαίτηση και το οφειλόμενο ποσό αποδεικνύονται με έγγραφα (άρθρα 432 επ. ΚΠολΔ), τα οποία αναπτύσσουν πλήρη αποδεικτική δύναμη, είτε πρόκειται για έγγραφα διαθέσεως είτε για έγγραφα μαρτυρίας¹.

Η διαταγή πληρωμής διακρίνεται για τα ευνοϊκά υπέρ του δανειστή χαρακτηριστικά της, καθώς εκδίδεται σε πολύ σύντομο χρόνο και ενέχει εκτελεστότητα, δυνάμενη να στηρίξει αναγκαστική εκτέλεση κατά του οφειλέτη².

Υφίσταται στη θεωρία διχογνωμία περί του αν η διαταγή πληρωμής αποτελεί δικαστική απόφαση ή εκτελεστός τίτλος που μπορεί κατά νόμον να στηρίξει την αναγκαστική εκτέλεση κατά του οφειλέτη χρηματικής αξίωσης³. Κατά την κρατούσα άποψη στη θεωρία του αστικού δικονομικού δικαίου, η διαταγή πληρωμής αποτελεί εκτελεστό τίτλο και όχι δικαστική απόφαση, παρότι επιλαμβάνεται για την έκδοσή της δικαστικό όργανο, διότι εκδίδεται χωρίς προηγούμενη ακρόαση του καθ' ου αυτή στρέφεται, άνευ ειδικής και εμπεριστατωμένης αιτιολογίας και περιγραφής των κρίσιμων πραγματικών περιστατικών και χωρίς να είναι

---

¹ Κ. Μακρίδου, Ειδικές διαδικασίες, 2017, σ. 17.

² Γ. Αποστολάκης, Διαταγή πληρωμής για χρηματική απαίτηση από (γνήσια) διοικητική σύμβαση, Αρμ, 10/2001, σ.1317.

³ Βλ. αναλυτικά, Γ. Διαμαντόπουλο, Νομική φύση της διαταγής πληρωμής, ΕλλΔνη, 5/2002, σ.1308-1328.

δυνατή η άσκηση κατ' αυτής των ένδικων μέσων της έφεσης ή της αναίρεσης⁴. Κατά παρεμφερή άποψη, οι διαταγές πληρωμής δεν αποτελούν δικαστικές αποφάσεις, διότι εκδίδονται, μεν, από δικαστικό όργανο, χωρίς, όμως, την τήρηση των αρχών της εκατέρωθεν ακροάσεως, της κατ' αντιμωλίαν συζήτησης, της προφορικότητας της διαδικασίας και της εκδίκασής τους σε δημόσια συνεδρίαση. Έτσι, υποστηρίζεται ότι πρόκειται για δικαστικές διαταγές⁵.

Παρά ταύτα, σύμφωνα με τη νομολογία των πολιτικών δικαστηρίων, οι διαταγές πληρωμής, οι οποίες εκδίδονται από δικαστή και όχι από συγκροτούμενο δικαστήριο, άνευ προηγούμενης ακρόασης του καθ' ου, εξομοιώνονται λειτουργικώς με τις δικαστικές αποφάσεις, διότι από και με την άσκησή τους, αφενός, επιλύονται έννομες διαφορές, αφετέρου, παρέχεται έννομη προστασία, καθώς, επιπλέον, δίνεται η δυνατότητα στον καθ' ου να ασκήσει ανακοπή κατ' αυτών και να προβάλλει τους ισχυρισμούς του, τόσο ως προς τη μη συνδρομή των προϋποθέσεων έκδοσης της διαταγής πληρωμής όσο και ως προς την απαίτηση⁶.

Όπως, δε, έκρινε το Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣτΕ), η έκδοση διαταγής πληρωμής δεν συνιστά άσκηση διοικητικού έργου και η δικαστική αμφισβήτηση της νομιμότητάς της αποκλείεται να συνιστά διοικητική διαφορά ουσίας, υπαγομένη στην αρμοδιότητα των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, ακόμη κι αν η υποκείμενη διαφορά, για την οποία και εκδόθηκε, συνιστά έννομη σχέση δημοσίου δικαίου. Σύμφωνα με τις κρίσεις του δικαστηρίου, η έκδοσή της συνιστά μια συνοπτική και δραστική μορφή παροχής έννομης προστασίας, ενώ, εάν παρέλθουν άπρακτες οι κατ' άρθρο 633 παρ. 2 του ΚΠολΔ προθεσμίες ασκήσεως ανακοπής, η διαταγή πληρωμής αποκτά ισχύ δεδικασμένου, το οποίο ταυτίζεται με την έννοια και τη λειτουργία του δεδικασμένου της δικαστικής αποφάσεως. Ως εκ τούτων, ο δικαστής που εκδίδει την διαταγή πληρωμής ασκεί δικαιοδοτικό έργο⁷.

Η έκδοση διαταγών πληρωμής κατά του Δημοσίου, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) και των λοιπών Νομικών

⁴ Χ. Παπαδάκης, Διαταγή πληρωμής, 2η έκδ., 2012, σ. 143.

⁵ Βλ. αναλυτικά, Δ. Σκιαδά, Δημοσιονομικός Έλεγχος και Διαταγή Πληρωμής κατά του Δημοσίου: νέα δεδομένα ή νέα ζητούμενα;, ΕφημΔΔ, 3/2016, σ. 334-345.

⁶ ΑΠ 2347/2009, 1825/2013, 369/2014.

⁷ ΣτΕ 114/2005, ΟλΣτΕ 2490/2006.

Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) δεν προβλεπόταν στο διοικητικό δικονομικό δίκαιο, για λόγους, προφανώς, προστασίας του δημοσίου χρήματος. Και τούτο, διότι, ναι, μεν, η προβλεπόμενη διαδικασία των διαταγών πληρωμής συμβάλλει στην ταχεία επίλυση μιας χρηματικής διαφοράς υπέρ του δανειστή με την εκδίκαση και έκδοσή της σε συνοπτική διαδικασία, δεν διασφαλίζει, όμως, από την άλλη, την εφαρμογή των αρχών της κατ' αντιμωλίαν συζήτησης και της εκατέρωθεν ακροάσεως. Μ' αυτή την έννοια, ναι, μεν, μπορεί η έλλειψη του εν λόγω θεσμού στο δημόσιο δίκαιο να αποτελούσε, κατά μία άποψη, προνομιακή μεταχείριση του Δημοσίου ή των ΝΠΔΔ, ωστόσο, θα πρέπει να αναρωτηθούμε μήπως δεν πρόκειται στην ουσία για προνόμιο, αλλά για ηθελημένη απουσία ρύθμισης προς τον σκοπό προστασίας του δημοσίου χρήματος, το οποίο πρέπει να εκταμιεύεται όταν συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις και υπό την συνδρομή επαρκών διαδικαστικών εγγυήσεων.

Το ιδιάζον ζήτημα των διαταγών πληρωμής στο πλαίσιο των έννομων σχέσεων δημοσίου δικαίου περιπλεκόταν όχι, μόνο, διότι δεν προβλεπόταν ως διαδικασία στον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ΚΔΔ) ή σε ειδικές διατάξεις, αλλά και διότι στο άρθρο 1 του Ν 3068/2002 - τον εκτελεστικό του άρθρου 94 παρ.4 του Συντάγματος νόμο για τη συμμόρφωση της διοίκησης στις δικαστικές αποφάσεις- προστέθηκε ρύθμιση με το άρθρο 20 του Ν 3301/2004, σύμφωνα με την οποία «Δεν είναι δικαστικές αποφάσεις κατά την έννοια του παρόντος και δεν εκτελούνται οι εκτελεστοί τίτλοι που αναφέρονται στις περιπτώσεις των εδαφίων γ' - ζ' της παρ. 2 του άρθρου 904 ΚΠολΔ πλην των κηρυχθεισών εκτελεστών αλλοδαπών δικαστικών αποφάσεων».

Όπως προκύπτει από την ανωτέρω διάταξη, στο διοικητικό δικονομικό δίκαιο, οι διαταγές πληρωμής δεν μπορούσαν να εκτελεστούν κατά του Δημοσίου, των ΟΤΑ και των άλλων ΝΠΔΔ, ήτοι δεν αποκτούσαν τη νομική φύση του εκτελεστού τίτλου, δυνάμενου εκ του νόμου να στηρίξει έγκυρα την αναγκαστική εκτέλεση.

Εν συνεχεία, δε, με το άρθρο 4Ε παρ. 3 του Ν 3388/2005, προστέθηκε στο άρθρο 1 του Ν 3068/2002 νέο εδάφιο ως εξής: «Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου ισχύουν και για τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα, τα οποία ανήκουν εξ

ολοκλήρου στο Δημόσιο». Έτσι, οι διαταγές πληρωμής δεν μπορούσαν να εκτελεστούν ούτε κατά ΝΠΙΔ του ευρύτερου δημόσιου τομέα που ανήκουν εξ ολοκλήρου στο Δημόσιο, με συνέπεια η έκδοσή τους σε βάρος των ανωτέρω νομικών προσώπων να παρίσταται, από την άποψη της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης, αλυσιτελής.

Παρότι το άρθρο 1 του Ν 3068/2002 όριζε ρητά ότι δεν αποτελούν εκτελεστούς τίτλους οι διαταγές πληρωμής που εκδίδονται σε βάρος του Δημοσίου, των ΟΤΑ και των λοιπών ΝΠΔΔ, τα πολιτικά δικαστήρια εξέδιδαν διαταγές πληρωμής σε βάρος των ανωτέρω νομικών προσώπων, ακόμη κι αν η υποκείμενη έννομη σχέση της απαίτησης ήταν δημοσίου δικαίου. Το ζήτημα της δικαιοδοσίας για την εκδίκαση της ανακοπής κατά των διαταγών αυτών πληρωμής ήχθη ενώπιον του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου (ΑΕΔ).

Με την απόφαση 18/2005 του ΑΕΔ κρίθηκε κατά πλειοψηφία ότι το Σύνταγμα θεσπίζει την αρχή της διάκρισης των δικαιοδοσιών, δηλαδή τη θέσμιση ξεχωριστών δικαιοδοτικών οργάνων που εκδικάζουν τις αντίστοιχες κατά φύση διαφορές, ιδιωτικές ή διοικητικές. Ενόψει δε του προβλεπόμενου από το Σύνταγμα οργανωτικού σχήματος των χωριστών δικαιοδοσιών, ο έλεγχος των αποφάσεων και λοιπών διαδικαστικών πράξεων εκάστης δικαιοδοσίας ενεργείται υποχρεωτικώς από όργανα του ίδιου δικαιοδοτικού κλάδου, εκτός αν πρόκειται για πράξεις που συνιστούν άσκηση αρμοδιότητας διοικητικής φύσεως. Τέλος, το δικαστήριο, αφού επεσήμανε ότι η έκδοση διαταγής πληρωμής αποτελεί άσκηση δικαιοδοτικού έργου, κατέληξε ότι ο έλεγχος της ορθότητας της απόφασης του δικαστικού λειτουργού της πολιτικής δικαιοδοσίας που έκανε δεκτή την αίτηση προς έκδοση διαταγής πληρωμής, κατά τη διαδικασία των άρθρων 624 έως 634 του ΚΠολΔ για απαίτηση προερχόμενη από σύμβαση δημοτικού έργου, υπάγεται αποκλειστικώς στα πολιτικά δικαστήρια.

Στην ανωτέρω απόφαση διατυπώθηκε και μειοψηφία, η οποία επεσήμανε ότι πρέπει να προηγηθεί η εξέταση του ζητήματος αν είναι νοητή η έκδοση διαταγής πληρωμής κατά του Δημοσίου, των ΟΤΑ ή άλλων ΝΠΔΔ, ενόψει του άρθρου 20 του Ν 3301/2004, το οποίο ορίζει ότι δεν αποτελούν δικαστικές αποφάσεις, κατά την έννοια του Ν

3068/2002, ούτε συνιστούν εκτελεστούς τίτλους, οι διαταγές πληρωμής κατά των ως άνω νομικών προσώπων.

Σύμφωνα με την πρώτη μειοψηφία, η διάταξη του άρθρου 20 του Ν 3301/2004 αντίκειται στο άρθρο 94 παρ.4 του Συντάγματος. Και τούτο, διότι ως αποφάσεις που μπορούν να εκτελεστούν και σε βάρος του Δημοσίου και των λοιπών ΝΠΔΔ νοούνται όχι, μόνον, οι εν στενή έννοια δικαστικές αποφάσεις, αλλά και οι εξομοιούμενες λειτουργικώς με αυτές, γιατί αφενός μεν επιλύουν διαφορές, αφετέρου δε παράγουν τις χαρακτηριστικές ενέργειες των δικαστικών αποφάσεων, όπως το δεδικασμένο. Ως εκ τούτων, εφόσον είναι νοητή η έκδοση διαταγής πληρωμής από τον πολιτικό δικαστή, ο έλεγχος της αποφάσεώς του ανήκει στη δικαιοδοσία που ανήκει, καθώς το κύριο ζήτημα στην περίπτωση της διαφοράς αυτής είναι ο έλεγχος των προϋποθέσεων εκδόσεως της διαταγής πληρωμής, κατά τον έλεγχο, δε, αυτόν, το πολιτικό δικαστήριο δικαιούται να εξετάσει παρεμπιπτόντως ζητήματα δημοσίου δικαίου, κατ' άρθρον 2 ΚΠολΔ.

Αντίθετα, κατά την άποψη της δεύτερης μειοψηφίας, το άρθρο 94 παρ.4 του Συντάγματος επιφυλάσσεται υπέρ του κοινού νομοθέτη να ορίσει τα της εκτέλεσης των δικαστικών αποφάσεων κατά του Δημοσίου και των ΝΠΔΔ, κι ως εκ τούτου, να καθορίσει την έννοια των εκτελεστών τίτλων. Επομένως, δεν είναι δυνατή η έκδοση διαταγής πληρωμής από τον πολιτικό δικαστή κατά του Δημοσίου, των ΟΤΑ ή των ΝΠΔΔ. Εφόσον, δε, δεν προβλέπεται τέτοια διαδικασία στον ΚΔΔ, δεν μπορεί να παραχθεί και αντίστοιχος εκτελεστός τίτλος, κατ' άρθρον 199 του τελευταίου Κώδικα. Μάλιστα, σύμφωνα με την ίδια γνώμη, παρέχεται στον δανειστή του Δημοσίου επαρκής έννομη προστασία με τη δυνατότητα έγερσης αγωγής προσωρινής επιδίκασης της απαιτήσεώς του με απόφαση που αποτελεί εκτελεστό τίτλο και έκδοση αποφάσεως περί προσωρινής ρυθμίσεως καταστάσεως, η δε μεταφορά των αντίστοιχων θεσμών του ιδιωτικού δικαίου δεν επιβάλλεται από καμία συνταγματική ή υπερνομοθετική διάταξη, λόγω των θεμελιωδών διαφορών μεταξύ του ιδιωτικού και του δημοσίου δικαίου.

Μετά την έκδοση της αποφάσεως αυτής από το ΑΕΔ, εκδόθηκαν οι 2347/2009⁸, 1825/2013⁹ και 369/2014 αποφάσεις του ΑΠ, με τις οποίες

---

⁸ Βλ. ΕΠολΔ, 1/2010, σ.72-89/ ΑΠ 2347/2009 Τμ.Α2 - σχόλιο: Σ. Σταματόπουλος.

κρίθηκε ότι η νομοθετική ρύθμιση του άρθρου 20 Ν 3301/2004, σύμφωνα με την οποία δεν εκτελούνται σε βάρος του Δημοσίου και των ΝΠΔΔ οι αναφερόμενοι σ' αυτήν εκτελεστοί τίτλοι, μεταξύ των οποίων και οι διαταγές πληρωμής, αντίκειται στα άρθρα 20 παρ.1 του Συντάγματος και 6 παρ.1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ). Ως εκ τούτου, είναι δυνατή, η από τον αρμόδιο πολιτικό δικαστή (ειρηνοδίκη ή δικαστή του Μονομελούς Πρωτοδικείου) έκδοση διαταγής πληρωμής σε βάρος του Δημοσίου, των ΟΤΑ και των λοιπών ΝΠΔΔ, εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος, ακόμη κι αν ακόμη η υποκείμενη σχέση, από την οποία απορρέει η χρηματική απαίτηση προς πληρωμή της οποίας ζητείται η έκδοση διαταγής πληρωμής, υπάγεται στη δικαιοδοσία των διοικητικών δικαστηρίων, όπως συμβαίνει επί διαφοράς από σύμβαση δημόσιου έργου.

Όπως εύστοχα παρατήρησε ο Καθηγητής Βλαχόπουλος, με τις αποφάσεις αυτές επιλύθηκε το ζήτημα της νομικής φύσης των διαταγών πληρωμής, ήτοι ότι αποτελούν δικαστικές αποφάσεις οι οποίες ενέχουν εκτελεστότητα και μπορούν να εκτελεστούν και κατά του Δημοσίου, κατ' εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 20 παρ.1 και 95 παρ.5 του Συντάγματος και 6 της ΕΣΔΑ, παραμένει, όμως, εκκρεμές το ζήτημα της δικαιοδοσίας για την έκδοση των εν λόγω διαταγών πληρωμής και της εκδίκασης των ανακοπών που ασκούνται κατ' αυτών, όταν η υποκείμενη έννομη σχέση, από την οποία πηγάζει η αξίωση, αποτελεί έννομη σχέση δημοσίου δικαίου. Και τούτο, διότι δικαιοδοσία στην περίπτωση αυτή, σύμφωνα με το άρθρο 94 του Συντάγματος, έχουν τα διοικητικά δικαστήρια. Έτσι, ο Καθηγητής πρότεινε η σχετική δικαιοδοσία να ανατεθεί με νόμο στα πολιτικά δικαστήρια κατ' εφαρμογή της ρήτρας του άρθρου 94 παρ.3 του Συντάγματος, σύμφωνα με την οποία «Σε ειδικές περιπτώσεις και προκειμένου να επιτυγχάνεται η ενιαία εφαρμογή της αυτής νομοθεσίας μπορεί να ανατεθεί με νόμο η εκδίκαση κατηγοριών ιδιωτικών διαφορών στα διοικητικά δικαστήρια ή κατηγοριών διοικητικών διαφορών ουσίας στα πολιτικά δικαστήρια»¹⁰.

Ωστόσο, η ανωτέρω θέση στη νομολογία του ανωτάτου αναιρετικού της πολιτικής δικαιοδοσίας δεν ήταν ομόφωνη. Αντίθετα με

---

⁹ ΕΛΔνη, 1/2014, σ.61-63/ ΑΠ 1825/2013 Α2 Τμ. - σχόλιο: Σ.-Σ. Πανταζόπουλος.

¹⁰ ΔιΔικ, 1/2014, σ.40-46/ ΑΠ 1825/2013 Α2 Τμ. - σχόλιο: Σ. Βλαχόπουλος.

τις 1264/2011¹¹ και 1265/2011 αποφάσεις του ΑΠ κρίθηκε ότι για την έκδοση διαταγής πληρωμής από τον πολιτικό δικαστή, για χρηματικές απαιτήσεις που αποδεικνύονται, όπως και το οφειλόμενο ποσό, με δημόσιο ή ιδιωτικό έγγραφο, απαιτείται, μεταξύ των νομίμων προϋποθέσεων, η υποκείμενη έννομη σχέση, από την οποία πηγάζει η απαίτηση, να προέρχεται από διαφορά που υπάγεται στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων. Ως εκ τούτου, δεν είναι δυνατή η έκδοση διαταγής πληρωμής για απαίτηση η οποία προέρχεται από διαφορά δημοσίου δικαίου, όπως είναι οι διαφορές από διοικητικές συμβάσεις, διότι οι εν λόγω διαφορές δεν ανήκουν στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων. Κατά την ίδια άποψη, τα ανωτέρω δεν μεταβάλλονται, ακόμη και υπό την εκδοχή ότι στις δικαστικές αποφάσεις, οι οποίες, κατά το άρθρο 94 § 4 εδ. τελευταίο του Συντάγματος, εκτελούνται (πλέον) αναγκαστικά, όπως νόμος ορίζει και κατά του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, περιλαμβάνονται και οι διαταγές πληρωμής. Διότι άλλο είναι το ζήτημα της εκτέλεσης κατά του Δημοσίου, των ΟΤΑ και των ΝΠΔΔ των διαταγών πληρωμής και άλλο το ζήτημα της δικαιοδοσίας και αρμοδιότητας έκδοσης αυτών. Τέτοια δε αρμοδιότητα για απαιτήσεις που προέρχονται από έννομες σχέσεις δημοσίου δικαίου δεν παρασχέθηκε με νόμο ούτε στα πολιτικά δικαστήρια ούτε στα διοικητικά δικαστήρια, ενώ ούτε με την 18/2005 απόφαση του ΑΕΔ κρίθηκε αν είναι κατά νόμο επιτρεπτή η έκδοση και από ποιο όργανο διαταγής πληρωμής για απαίτηση από διοικητική σύμβαση. Τέλος, σύμφωνα με την ίδια άποψη, αν παρόλα αυτά εκδοθεί διαταγή πληρωμής από κατά δικαιοδοσία αναρμόδιο δικαστικό όργανο, αυτή πρέπει να ακυρωθεί με την αποδοχή της οικείας ανακοπής. Μ' αυτή την ερμηνεία, κατέληξε το δικαστήριο, ο δικαιούχος απαίτησης από διοικητική σύμβαση δεν στερείται του δικαιώματος πρόσβασης στη δικαιοσύνη ούτε προστασίας της περιουσίας του, αφού μπορεί να προσφύγει στα διοικητικά δικαστήρια με τα προβλεπόμενα ένδικα βοηθήματα, τα οποία είναι προσαρμοσμένα στις ιδιομορφίες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των διοικητικών διαφορών, οι οποίες, άλλωστε, παρουσιάζουν θεμελιώδεις διαφορές από εκείνες του ιδιωτικού δικαίου, λόγος ακριβώς για τον οποίο και προβλέπονται, από το ίδιο το Σύνταγμα, διαφορετικές δικαιοδοσίες για την εκδίκασή τους.

---

¹¹ ΕΛΔνη, 1/2012, σ.55-59/ ΑΠ 1264/2011 Α1 Τμ. - σχόλιο: Γ. Διαμαντόπουλος.

Έτσι, επικρατούσε πλήρης ανασφάλεια δικαίου επί του ζητήματος αν είναι η επιτρεπτή η έκδοση διαταγής πληρωμής από τον πολιτικό δικαστή όταν η απαίτηση προέρχεται από έννομη σχέση δημοσίου δικαίου.

Και το ζήτημα αυτό περιπλέχθηκε ακόμη περισσότερο με την υφιστάμενη αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕλΣυν) να διενεργεί προληπτικό έλεγχο νομιμότητας και κανονικότητας των δαπανών, εφόσον κατά τον έλεγχο νομιμότητας της δαπάνης είχε ήδη εκδοθεί διαταγή πληρωμής, η οποία είχε τελεσιδικήσει.

Το ΕλΣυν έκρινε, σύμφωνα και με τα γενόμενα δεκτά και από τη νομολογία του ΑΠ, ότι οι διαταγές πληρωμής εξομοιώνονται λειτουργικώς με τις δικαστικές αποφάσεις, η δε νομοθετική ρύθμιση του άρθρου 20 Ν 3301/2004, σύμφωνα με την οποία δεν εκτελούνται οι αναφερόμενοι σ' αυτή εκτελεστοί τίτλοι, μεταξύ των οποίων και οι διαταγές πληρωμής, αντίκειται στο Σύνταγμα και στην ΕΣΔΑ. Κατόπιν τούτων, το δικαστήριο κατέληξε ότι εφόσον η διαταγή πληρωμής, που έχει εκδοθεί, αποκτά ισχύ δεδικασμένου μετά την τελεσιδική απόρριψη της ανακοπής που ασκήθηκε κατ' αυτής ή μετά την άπρακτη πάροδο των προθεσμιών προς άσκηση ανακοπής, δεσμεύει το ΕλΣυν κατά την άσκηση του προληπτικού ελέγχου νομιμότητας, το οποίο και υποχρεούται στη θεώρηση του οικείου χρηματικού εντάλματος¹².

Κατόπιν τούτου, με το 2/25033/0026/18.3.2011 έγγραφο της 26ης Δ/νσης του Υπουργείου Οικονομικών δόθηκε εντολή στις υπηρεσίες δημοσιονομικού ελέγχου, που είναι αρμόδιες να ασκούν τον προληπτικό έλεγχο νομιμότητας των δαπανών, να θεωρούν τα χρηματικά εντάλματα που εκδίδονται για δαπάνες για τις οποίες ήδη έχουν εκδοθεί διαταγές πληρωμής, οι οποίες έχουν τελεσιδικήσει.

Ωστόσο, εν συνεχεία, ζητήθηκε γνωμοδότηση από το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, το οποίο με την 446/2012 γνωμοδότησή του αποφάνθηκε ότι οι διαταγές πληρωμής, κατά την έννοια του άρθρου 20 του Ν 3301/2004, δεν αποτελούν εκτελεστούς τίτλους και δεν εκτελούνται σε βάρος του Δημοσίου.

---

¹² Πρακτικά Ολομέλειας Ελεγκτικού Συνεδρίου της 3ης Γενικής Συνεδρίασης της 26.1.2011, Πρακτικά Ολομέλειας Ελεγκτικού Συνεδρίου της 9ης Γενικής Συνεδρίασης της 19.5.2010.

Ενόψει αυτού, εστάλη νέα οδηγία από το Υπουργείο Οικονομικών με το έγγραφο 2/78938/0026/27.8.2013 της 26ης Δνσης του Υπουργείου Οικονομικών στις υπηρεσίες δημοσιονομικού ελέγχου, με το οποίο δόθηκε η εντολή να διεξάγεται κανονικά έλεγχος νομιμότητας επί των δαπανών, ακόμη κι όταν για την απαίτηση έχει εκδοθεί διαταγή πληρωμής η οποία έχει τελεσιδικήσει.

Τούτο οδήγησε, όπως παρατηρήθηκε, στο οξύμωρο σχήμα το Ελεγκτικό Συνέδριο να θεωρεί τα χρηματικά εντάλματα εάν είχε εκδοθεί για την ίδια δαπάνη διαταγή πληρωμής που έχει τελεσιδικήσει και οι λοιπές υπηρεσίες δημοσιονομικού ελέγχου να ακολουθούν την εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομικών και να προβαίνουν σε έλεγχο νομιμότητας και κανονικότητας της δαπάνης¹³.

Μέσα σε όλο αυτό το περιπλεγμένο και ανασφαλές νομικό πλαίσιο ο διοικητικός δικαστής δεν μπορούσε να εκδώσει διαταγή πληρωμής για έννομες σχέσεις δημοσίου δικαίου, αφού αντίστοιχες διατάξεις δεν είχαν τεθεί στον ΚΔΔ. Η δικαιοπλαστική εξουσία του δικαστή έχει και ορισμένα όρια. Η ανάλογη δε εφαρμογή των διατάξεων του ΚΠολΔ δεν είναι δυνατή, αφού τα ένδικα βοηθήματα και οι δικαστικές πράξεις εκάστης δικαιοδοσίας ρυθμίζονται από τον οικείο Κώδικα.

II. Οι εθνικές και ενωσιακές νομοθετικές ρυθμίσεις για τη διευθέτηση του προβλήματος των διαταγών πληρωμής στις δημοσίου δικαίου διαφορές

Για την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην πρώτη Οδηγία 2000/35/ΕΚ της 29ης Ιουνίου του 2000 για την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές εκδόθηκε το προεδρικό διάταγμα 166/2003, στο άρθρο 7 του οποίου ορίστηκε ότι αγωγές που αφορούν μη αμφισβητούμενες απαιτήσεις από αξιώσεις από εμπορικές συναλλαγές πρέπει να εκδικάζονται όσο το δυνατόν συντομότερα, ήτοι η απόφαση πρέπει να εκδίδεται εντός ενενήντα ημερών από την κατάθεση της αγωγής, μη συμπεριλαμβανόμενων στην εν λόγω προθεσμία, των προθεσμιών κλήτευσης του εναγομένου και όλων των δικονομικών προθεσμιών που μεσολαβούν έως τη συζήτηση

¹³Δ. Σκιαδάς, Δημοσιονομικός Έλεγχος και Διαταγή Πληρωμής κατά του Δημοσίου: νέα δεδομένα ή νέα ζητούμενα, ό.π.

της αγωγής, ούτε οι καθυστερήσεις που οφείλονται στον ενάγοντα δανειστή.

Το εν λόγω προεδρικό διάταγμα αποτέλεσε τον πρόδρομο για τις νέες διατάξεις του ΚΔΔ για την εισαγωγή του θεσμού των διαταγών πληρωμής στο διοικητικό δικονομικό δίκαιο.

Εν συνεχεία, με το άρθρο 10 της επόμενης Οδηγίας 2011/7/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Φεβρουαρίου 2011 «για την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές» (ΕΕ L 48), το οποίο εκδόθηκε με σκοπό να αντιμετωπιστούν οι καθυστερήσεις πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η απρόσκοπτη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και να ενισχυθεί με τον τρόπο αυτό η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, ιδιαίτερα των μικρών και μεσαίων, προβλέφθηκε ότι: «1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι εκτελεστός τίτλος μπορεί να εκδίδεται, μεταξύ άλλων με ταχεία διαδικασία και ασχέτως του ύψους οφειλής, κανονικά εντός 90 ημερολογιακών ημερών από την κατάθεση της αγωγής ή αίτησης του δανειστή στο δικαστήριο ή σε άλλη αρμόδια αρχή, εφόσον δεν υπάρχει αμφισβήτηση της οφειλής ή πτυχών της. Τα κράτη μέλη ανταποκρίνονται στην υποχρέωση αυτή σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, τους κανονισμούς και τις διοικητικές διατάξεις τους. 2. Οι εθνικές νομοθεσίες και οι εθνικές κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις πρέπει να επιβάλλουν τους ίδιους όρους σε όλους τους πιστωτές που είναι εγκατεστημένοι στην Ένωση. 3. Κατά τον υπολογισμό της κατά την παράγραφο 1 προθεσμίας δεν λαμβάνονται υπόψη τα εξής: α) οι προθεσμίες κοινοποίησης ή επίδοσης εγγράφων, β) καθυστερήσεις για τις οποίες ευθύνεται ο πιστωτής, όπως ο χρόνος που δαπανάται για τη διόρθωση αιτήσεων».

Το ελληνικό κράτος όφειλε να προσαρμόσει την εσωτερική του νομοθεσία προς την ως άνω Οδηγία.

Κατόπιν τούτου, με το άρθρο 1 του Ν 4329/2015 προστέθηκαν στον ισχύοντα Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας τα άρθρα 272Α και επόμενα, με τα οποία απονεμήθηκε η αρμοδιότητα προς έκδοση διαταγής πληρωμής στο Μονομελές Διοικητικό Εφετείο.

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του νόμου σκοπός των διατάξεων αυτών είναι η καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές σε συμμόρφωση με την ευρωπαϊκή Οδηγία 2011/7/ΕΕ στο πεδίο των διοικητικών συμβάσεων. Και τούτο, διότι με τις διατάξεις της εν λόγω Οδηγίας επιτάσσεται να αποκτάται εκτελεστός τίτλος επί αγωγών ή αιτήσεων για τις μη αμφισβητούμενες απαιτήσεις που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής τους, εντός της ως άνω σύντομης προθεσμίας.

Έτσι, έπρεπε να θεσπιστούν οι αναγκαίοι διαδικαστικοί κανόνες ώστε να επιλύονται ταχέως και εντός του ως άνω χρονικού διαστήματος με την άσκηση του κατάλληλου ένδικου βοηθήματος οι διαφορές από μη αμφισβητούμενες απαιτήσεις, οι οποίες απορρέουν από διοικητική σύμβαση η οποία έχει συναφθεί στο πλαίσιο των διεπόμενων από την ως άνω Οδηγία εμπορικών συναλλαγών, καθώς δεν υπήρχε κατάλληλη διαδικασία στην εθνική έννομη τάξη, ενώ, αντίθετα, για τις αντίστοιχες απαιτήσεις από εμπορικές συναλλαγές που διέπονται από το ιδιωτικό δίκαιο μπορούσε να εφαρμοστεί η προβλεπόμενη στον ΚΠολΔ (άρθρα 623 επ.) ειδική διαδικασία για την έκδοση διαταγής πληρωμής.

Εξάλλου, με το άρθρο πρώτο υποπαράγραφο Γ6 της παρ. Γ' του Ν 4254/2014, το άρθρο 1 του Ν 3068/2002 συμπληρώθηκε και ορίστηκε ότι «Η διάταξη του τρίτου εδαφίου του παρόντος άρθρου, όπως προστέθηκε με το άρθρο 20 του ν. 3301/2004 (Α' 263), δεν εφαρμόζεται όσον αφορά στις εμπορικές συναλλαγές, κατά την έννοια της υποπαραγράφου Ζ3 του άρθρου πρώτου του 4152/2013 (Α' 107), του Δημοσίου, των ΟΤΑ, των λοιπών ΝΠΔΔ και των ΝΠΙΔ του ευρύτερου δημόσιου τομέα που ανήκουν εξ ολοκλήρου στο Δημόσιο». Η έναρξη ισχύος του εδαφίου αυτού άρχισε την 1η.7.2014 και καταλαμβάνει τις απαιτήσεις από εμπορικές συναλλαγές της ανωτέρω περίπτωσης που γεννήθηκαν από τις 16.3.2013 και εφεξής.

Έτσι, σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, η διαταγή πληρωμής αποτελεί εκτελεστό τίτλο και μπορεί να εκτελεστεί στις εμπορικές συναλλαγές, κατά την έννοια της υποπαραγράφου Ζ3 του άρθρου πρώτου του 4152/2013 (Α' 107), κατά του Δημοσίου, των ΟΤΑ, των λοιπών ΝΠΔΔ και των ΝΠΙΔ του ευρύτερου δημόσιου τομέα που ανήκουν εξ ολοκλήρου στο Δημόσιο.

Να σημειωθεί ότι το αρχικό νομοσχέδιο ανέφερε ως αρμόδιο για την εκδίκαση των διαταγών πληρωμής τον μονομελή σχηματισμό του διοικητικού πρωτοδικείου, αλλά εν τέλει οι σχετικές διατάξεις τροποποιήθηκαν και απονεμήθηκε η αρμοδιότητα στον μονομελή σχηματισμό του Διοικητικού Εφετείου, με σκοπό να συνάδει η σχετική αρμοδιότητα με το δικαστήριο που δικάζει τις διαφορές από δημόσιες συμβάσεις¹⁴.

Ταυτόχρονα, με το άρθρο τέταρτο του άρθρου 1 του Ν 4333/2015 τροποποιήθηκε το άρθρο 623 ΚΠολΔ και ορίστηκε ότι η έκδοση διαταγής πληρωμής μπορεί να ζητηθεί «εφόσον πρόκειται για ιδιωτικού δικαίου διαφορά». Έτσι, πλέον, μπορεί να ζητηθεί η έκδοση διαταγής πληρωμής από τον πολιτικό δικαστή για κάθε, καταρχήν, οφειλή του Δημοσίου ή ΝΠΔΔ, εκτός αν αυτή πηγάζει από έννομη σχέση δημοσίου δικαίου.

Πάντως, πρέπει να σημειωθεί ότι συνεχίζει να ισχύει η διάταξη του άρθρου 1 του Ν 3068/2002, όπως είχε προστεθεί με την παρ. 3 του άρθρου 4Ε του Ν 3388/2005, περί απαγόρευσης εκτέλεσης σε βάρος του Δημοσίου, των ΟΤΑ και των ΝΠΔΔ, των εκτελεστών τίτλων των περιπτώσεων των εδαφίων γ' -ζ' της παρ. 2 του άρθρου 904 ΚΠολΔ, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η διαταγή πληρωμής, εφόσον δεν πρόκειται για τις μη αμφισβητούμενες απαιτήσεις από δημόσιες συμβάσεις που, κατά τα ανωτέρω, εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της ρύθμισης αυτής.

ΙΙΙ. Αρμόδιο καθ' ύλην και κατά τόπο δικαστήριο για την έκδοση της διαταγής πληρωμής

Καθ' ύλην αρμόδιο δικαστήριο για την έκδοση της διαταγής πληρωμής, κατά την αρχική διατύπωση των διατάξεων, ήταν το Μονομελές Διοικητικό Εφετείο, και κατά τόπον αυτό της έδρας του αντισυμβαλλόμενου φορέα κατά του οποίου ασκείται η έκδοση διαταγής πληρωμής, σύμφωνα με το άρθρο 272B του ΚΔΔ¹⁵. Ειδικά, αν επρόκειτο

---

¹⁴ Κ. Καλλικάκη, Η διαταγή πληρωμής στη διοικητική δίκη σε [Η διαταγή πληρωμής στη διοικητική δίκη. Κλεοπάτρα Καλλικάκη, Εφέτης Δ.Δ. – Διοικητικοί Δικαστές](#)

¹⁵ ΔΕφΑθ 1430/2025.

για το Δημόσιο, η κατά τόπον αρμοδιότητα προσδιορίζεται από την έδρα της υπηρεσίας που συμβλήθηκε για λογαριασμό του Δημοσίου¹⁶.

Μετά, όμως, τη μεταφορά της αρμοδιότητας εκδίκασης των διαφορών από δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και παροχής υπηρεσιών από το Τριμελές Διοικητικό Εφετείο στο Τριμελές Διοικητικό Πρωτοδικείο, με το άρθρο 55 παρ. 1 Ν 5172/2025, μεταβλήθηκε και η αρμοδιότητα για την έκδοση διαταγής πληρωμής. Έτσι, σύμφωνα με το νυν ισχύον άρθρο 272B του ΚΔΔ, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 30 παρ. 1 Ν. 5197/2025, αρμόδιος για την έκδοση διαταγής πληρωμής είναι ο δικαστής του μονομελούς διοικητικού πρωτοδικείου, εάν η αξίωση απορρέει από σύμβαση προμηθειών ή παροχής υπηρεσιών, ενώ αρμόδιος είναι ο δικαστής του μονομελούς διοικητικού εφετείου, αν πρόκειται για σύμβαση δημοσίου έργου.

Να σημειωθεί ότι απαλείφθηκαν μετά τις ανωτέρω τροποποιήσεις οι διατάξεις για τον ειδικότερο καθορισμό της κατά τόπον αρμοδιότητας, ήτοι ότι αρμόδιος δικαστής για την εκδίκαση της αίτησης διαταγής πληρωμής είναι αυτός της έδρας του αντισυμβαλλόμενου φορέα κατά του οποίου ασκείται η έκδοση διαταγής πληρωμής ή, αν πρόκειται για το Δημόσιο, αυτός της έδρας της υπηρεσίας που συμβλήθηκε για λογαριασμό του Δημοσίου.

Πλέον, σύμφωνα με το άρθρο 272B ΚΔΔ, αρμόδιος να εκδώσει διαταγή πληρωμής είναι ο δικαστής του καθ' ύλην και κατά τόπον αρμόδιου για την αξίωση μονομελούς διοικητικού δικαστηρίου, κι ως εκ τούτου, ο αρμόδιος δικαστής της σύμβασης. Επιπλέον, σύμφωνα με τα άρθρα 175 και 205Α του Ν 4411/2016, κάθε διαφορά μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών που προκύπτει από σύμβαση δημοσίου έργου ή προμήθειας ή παροχής υπηρεσιών, αντιστοίχως, ανεξάρτητα από τον χαρακτήρα της σύμβασης ως διοικητικής ή ως ιδιωτικού δικαίου, επιλύεται με την άσκηση προσφυγής ή αγωγής στο Διοικητικό Εφετείο ή Πρωτοδικείο της περιφέρειας στην οποία εκτελείται η σύμβαση¹⁷, αντίστοιχα. Αν η σύμβαση εκτελείται στην περιφέρεια δύο ή περισσότερων Διοικητικών Εφετείων ή Πρωτοδικείων, αρμόδιο δικαστήριο καθίσταται αυτό που θα επιλέξει ο προσφεύγων ή ο ενάγων.

---

¹⁶ Δ. Ράικος, Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων, 4η έκδ., 2022, σ. 988.

¹⁷ Πρβλ. ΔΕφαθ 783/2023.

Ως εκ τούτου, αρμόδιο δικαστήριο καθίσταται το μονομελές διοικητικό πρωτοδικείο ή εφετείο του τόπου εκτέλεσης της σύμβασης¹⁸.

Πάντως, προβλέπεται στο άρθρο 272Γ ΚΔΔ, ότι η αίτηση προς έκδοση διαταγής πληρωμής μπορεί να κατατεθεί, εφόσον αρμόδιο είναι το διοικητικό εφετείο, και στη γραμματεία οποιουδήποτε από τα διοικητικά πρωτοδικεία που υπάγονται στην περιφέρειά του. Θα πρέπει βέβαια το δικόγραφο να αναγράφει ότι απευθύνεται ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου, χωρίς να είναι δυνατόν να γίνει χαρακτηρισμός από τη γραμματεία ή τον εισηγητή δικαστή ή τον Πρόεδρο που διευθύνει το δικαστήριο. Στην περίπτωση αυτή, η γραμματεία του πρωτοδικείου, στο οποίο κατατέθηκε η αίτηση, τη διαβιβάζει, μέσα σε προθεσμία οκτώ (8) ημερών από την κατάθεση, στη γραμματεία του αρμόδιου διοικητικού εφετείου.

Αν η αίτηση υποβληθεί σε αναρμόδιο δικαστήριο, κατά αναλογική εφαρμογή του άρθρου 12 ΚΔΔ, πρέπει να παραπεμφθεί στο αρμόδιο δικαστήριο προς εκδίκαση¹⁹. Η παραπεμπτική απόφαση είναι δεσμευτική εάν το δικαστήριο στο οποίο παραπέμφθηκε η υπόθεση είναι ισόβαθμο ή κατώτερο από το δικαστήριο της παραπομπής.

Πρέπει να σημειωθεί στο σημείο αυτό ότι, σύμφωνα με τα γενόμενα δεκτά στην πολιτική δίκη, η αίτηση για έκδοση διαταγής πληρωμής δεν δημιουργεί εκκρεμοδικία, κι ως εκ τούτου, επί αναρμοδιότητας του δικαστή, η αίτηση δεν παραλέμπεται, κατ' άρθρον 46 ΚΠολΔ, στον αρμόδιο δικαστή, αλλά απορρίπτεται ως απαράδεκτη²⁰.

Η δικαιοδοσία και η αρμοδιότητα εξετάζονται αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο, κατ' άρθρον 12 ΚΔΔ.

Ζήτημα δημιουργείται εάν στη δημόσια σύμβαση υπάρχει ρήτρα υποβολής των διαφορών που προκύπτουν από την εφαρμογή και εκτέλεσή της σε διαιτησία. Κατά τα γενόμενα δεκτά, κάθε τέτοια ρήτρα οδηγεί, καταρχήν, σε αναρμοδιότητα του πολιτειακού δικαστηρίου²¹.

---

¹⁸ ΔΕφΤρ ΔΔΠ 252/2025.

¹⁹ ΔΕφΑΘ ΔΔΠ 1430/2025.

²⁰ Κ. Μακρίδου, Ειδικές διαδικασίες, ό.π., σ. 178.

²¹ Για το ζήτημα αυτό, αναλυτικά, Α. Σκόντζος, Παρατηρήσεις στην ΜΠρΠειρ 1964/2020 - Ζητήματα από την έκδοση διαταγής πληρωμής ως προς απαίτηση υπαγόμενη σε διαιτησία, Διδ, 2/2020, σ. 161 – 169.

Εάν η σύμβαση, πάντως, περιέχει διατάξεις καθορισμού της κατά τόπον αρμοδιότητας, έχει κριθεί ότι οι ρήτρες αυτές δεν παραμερίζουν τις διατάξεις αναγκαστικού δικαίου περί αρμοδιότητας των διοικητικών δικαστηρίων, οι οποίες αποτελούν εφαρμογή της συνταγματικής αρχής του φυσικού δικαστή και δεν επιδέχονται παρεκκλίσεων²².

IV. Το δικόγραφο της αίτησης για έκδοση διαταγής πληρωμής

Η αίτηση προς έκδοση διαταγής πληρωμής αποτελεί δικόγραφο και πρέπει να υπογράφεται από πληρεξούσιο δικηγόρο, σύμφωνα με το άρθρο 27 ΚΔΔ, εφόσον δεν εμπίπτει σε καμία από τις προβλεπόμενες εξαιρέσεις του Κώδικα, σύμφωνα με τις οποίες μπορεί ο διάδικος να διενεργεί μόνος του τις αναγκαίες διαδικαστικές πράξεις ενώπιον του δικαστηρίου.

Η αίτηση κατατίθεται στην έδρα της γραμματείας του αρμοδίου δικαστηρίου.

Όπως προαναφέρθηκε, μπορεί να κατατεθεί και στη γραμματεία κάθε Πρωτοδικείου που υπάγεται στην περιφέρεια του οικείου Εφετείου. Στην περίπτωση αυτή, το δικόγραφο θα αναγράφει ότι απευθύνεται στο Διοικητικό Εφετείο και η γραμματεία οφείλει να διαβιβάσει την αίτηση στο Διοικητικό Εφετείο με διαβιβαστικό έγγραφο και όχι με παραλεμπτική απόφαση, εντός οκτώ ημερών από την κατάθεση.

Για την κατάθεση της αίτησης συντάσσεται πράξη κατάθεσης, στην οποία αναφέρεται η χρονολογία κατάθεσης, το ονοματεπώνυμο του υπαλλήλου που την παρέλαβε και του προσώπου που την κατέθεσε, καθώς και ο αριθμός της καταχώρισης της αίτησης στο ηλεκτρονικό σύστημα ΟΣΔΔΥ-ΔΔ, υπογράφεται δε από τον υπάλληλο που την παρέλαβε και από τον καταθέτη, σύμφωνα με το άρθρο 272Γ παρ.1 του ΚΔΔ.

Η αίτηση για έκδοση διαταγής πληρωμής, ως δικόγραφο, πρέπει να περιέχει τα στοιχεία της παρ. 1 του άρθρου 45 ΚΔΔ. Ειδικότερα, πρέπει να αναφέρει το δικαστήριο στο οποίο απευθύνεται, καθώς και τον τόπο και τον χρόνο της σύνταξής της· όταν ο αιτών είναι φυσικό

---

²² ΔΕφΑθ ΔΔΠ 1/2016.

πρόσωπο, αναγράφεται σ' αυτήν το ονοματεπώνυμο, το πατρώνυμο, ο αριθμός φορολογικού μητρώου και κοινωνικής ασφάλισης, η ηλεκτρονική διεύθυνση, η ακριβής διεύθυνση κατοικίας και ο χώρος εργασίας του αιτούντος, του νόμιμου αντιπροσώπου, του δικαστικού πληρεξουσίου και του αντικλήτου του, αν υπάρχουν. Για τα νομικά πρόσωπα, τις ομάδες περιουσίας ή τις ενώσεις προσώπων απαιτείται να αναγράφεται η επωνυμία και η έδρα τους, ο αριθμός φορολογικού μητρώου τους, καθώς και το ονοματεπώνυμο, το πατρώνυμο, ο αριθμός φορολογικού μητρώου, η ηλεκτρονική διεύθυνση, η ακριβής διεύθυνση κατοικίας και ο χώρος εργασίας του εκπροσώπου τους, του δικαστικού πληρεξουσίου και του αντικλήτου τους.

Επίσης, η αίτηση πρέπει να περιέχει τα πλήρη στοιχεία εκείνου, κατά του οποίου ζητείται η έκδοση διαταγής πληρωμής, αίτημα για την έκδοση διαταγής πληρωμής, την αιτία πληρωμής και το ακριβές ποσό που ζητείται, κατά κεφάλαιο και τόκους.

Έννομο συμφέρον για την υποβολή αίτησης προς έκδοση διαταγής πληρωμής έχει ο δικαιούχος της απαίτησης, το πρόσωπο δηλαδή που συμβλήθηκε με το Δημόσιο ή το ΝΠΔΔ και είναι ο φορέας της αξίωσης ή σε περίπτωση διαδοχής, ο ειδικός ή καθολικός του διάδοχος, κατά τα κοινώς δεκτά.

Παθητικώς νομιμοποιείται το Δημόσιο ή το ΝΠΔΔ που συμβλήθηκε με τον αιτούντα.

V. Οι αξιώσεις για τις οποίες είναι δυνατή η έκδοση διαταγής πληρωμής

A. Η έννοια της απαίτησης από δημόσια σύμβαση που έχει συναφθεί στο πλαίσιο εμπορικής συναλλαγής

Σύμφωνα με το άρθρο 272Α ΚΔΔ, όπως ίσχυε αρχικώς, για την έκδοση διαταγής πληρωμής θα πρέπει να πρόκειται (α) για χρηματικές αξιώσεις μη αμφισβητούμενες, κατά την έννοια του άρθρου 3 παρ. 1 του Κανονισμού (ΕΚ) 805/2004 (ΕΕ L 143) οι οποίες (β) πηγάζουν από διοικητική σύμβαση που έχει συναφθεί στο πλαίσιο εμπορικής συναλλαγής, κατά την έννοια της υποπαραγράφου Ζ.3 της παραγράφου Ζ' του άρθρου πρώτου του Ν 4152/2013 (Α' 107) και (γ) έχει

ολοκληρωθεί ο προληπτικός έλεγχος της σχετικής δαπάνης, ο οποίος και έχει αποβεί θετικός για την πληρωμή της.

Στην ανωτέρω διάταξη φαίνεται ότι συμπλέκονται ζητήματα παραδεκτής άσκησης της αίτησης εκδόσεως διαταγής πληρωμής με τις ουσιαστικές προϋποθέσεις για την έκδοσή της²³.

Έτσι, δεν είναι δυνατή η έκδοση διαταγής πληρωμής για χρηματικές αξιώσεις που απορρέουν από άλλες έννομες σχέσεις δημοσίου δικαίου και όχι από χρηματικές αξιώσεις μη αμφισβητούμενες, κατά την έννοια του άρθρου 3 παρ. 1 του Κανονισμού (ΕΚ) 805/2004 (ΕΕ L 143), οι οποίες πηγάζουν από διοικητική σύμβαση που έχει συναφθεί στο πλαίσιο εμπορικής συναλλαγής, κατά την έννοια της υποπαραγράφου Ζ.3 της παραγράφου Ζ' του άρθρου πρώτου του Ν 4152/2013. Κάθε αίτηση που δεν εμπίπτει στο ως άνω αυστηρά οριοθετημένο πεδίο εφαρμογής της διάταξης πρέπει να απορρίπτεται ως απαραδέκτως ασκηθείσα.

Καταρχήν, ως εμπορική συναλλαγή ορίζεται, κατά τις διατάξεις του ανωτέρου νόμου, κάθε συναλλαγή μεταξύ επιχειρήσεων και δημόσιων αρχών, η οποία συνεπάγεται παράδοση αγαθών ή παροχή υπηρεσιών. Ως επιχείρηση ορίζεται κάθε οργάνωση, εκτός των δημοσίων αρχών, η οποία ενεργεί στο πλαίσιο ανεξάρτητης οικονομικής ή επαγγελματικής δραστηριότητας, ακόμα κι αν πρόκειται για μονοπρόσωπο φορέα. Δημόσια, δε, αρχή είναι κάθε αναθέτουσα αρχή, όπως ορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο α' του π.δ/ος 59/2007 (άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο α' της Οδηγίας 2004/17/ΕΚ) και στο άρθρο 2 παράγραφος 9 του π.δ/ος 60/2007 (άρθρο 1 παράγραφος 9 της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ), ανεξαρτήτως του αντικειμένου ή της αξίας της σύμβασης.

Όπως διαπιστώνεται, στην έννοια της διοικητικής (και πλέον δημόσιας) σύμβασης η οποία έχει συναφθεί στο πλαίσιο εμπορικής συναλλαγής σύμφωνα με την υποπαραγράφο Ζ.3 της παραγράφου Ζ' του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013, περιλαμβάνονται μόνον οι συμβάσεις προμηθειών και παροχής υπηρεσιών. Τούτο σημαίνει ότι το διοικητικό δικαστήριο δεν έχει αρμοδιότητα να εκδώσει διαταγή

---

²³ Βλ. ΔΕΦΑΘ ΔΔΠ 1953/2025, στην οποία κρίθηκε ότι εάν αμφισβητείται η απαίτηση η αίτηση έκδοσης διαταγής πληρωμής είναι απορριπτέα ως απαράδεκτη.

πληρωμής για απαίτηση που πηγάζει από δημόσια σύμβαση δημοσίου έργου;

Παρόλο που οι ανωτέρω ρυθμίσεις αναφέρονται σε συμβάσεις δημοσίων προμηθειών και υπηρεσιών, η νομολογία αποδέχθηκε την αρμοδιότητα έκδοσης διαταγών πληρωμής και επί συμβάσεων δημοσίων έργων²⁴. Όπως εύστοχα επισημάνθηκε, όπως ορίζεται ρητά στην 11η αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2011/7/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, «στην παράδοση αγαθών και στην παροχή υπηρεσιών έναντι αμοιβής που εμπίπτουν στην παρούσα οδηγία θα πρέπει επίσης να συμπεριληφθούν η σχεδίαση και η εκτέλεση δημοσίων έργων και κτιρίων και τα έργα πολιτικού μηχανικού», κι ως εκ τούτου, είναι δυνατή η έκδοση διαταγής πληρωμής, ακόμη κι αν η υποκείμενη αιτία της απαίτησης είναι δημόσια σύμβαση δημοσίου έργου²⁵.

Β. Διοικητική ή δημόσια σύμβαση;

Κατά την αρχική διατύπωση της διατάξεως του άρθρου 272Α ΚΔΔ, για να θεμελιωθεί η δικαιοδοσία και η αρμοδιότητα του διοικητικού δικαστηρίου για την έκδοση διαταγής πληρωμής, θα πρέπει να πρόκειται για απαίτηση που πηγάζει από διοικητική σύμβαση. Ως εκ τούτου, κατά τη γραμματική ερμηνεία της διάταξης θα έπρεπε να πληρούνται οι κλασσικοί όροι για τη σύναψη διοικητικής σύμβασης.

Πράγματι, τα διοικητικά δικαστήρια αρχικώς έλεγχαν εάν οι αξιώσεις, για τις οποίες ζητείτο η έκδοση διαταγής πληρωμής, ατέρρεαν από διοικητικές συμβάσεις. Ειδικότερα, ερευνούσαν αν ζητείτο η έκδοση διαταγής πληρωμής με υποκείμενη αιτία σύμβαση που πληροί τα χαρακτηριστικά της διοικητικής. Ειδικότερα, μία σύμβαση θεωρείται διοικητική, εάν πληρούνται σωρευτικώς οι εξής προϋποθέσεις: α) ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη είναι το Ελληνικό Δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, β) με τη σύναψη της σύμβασεως επιδιώκεται η εξυπηρέτηση σκοπού δημοσίου συμφέροντος και γ) το Ελληνικό Δημόσιο ή το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου είτε βάσει του κανονιστικού καθεστώτος που διέπει τη σύμβαση είτε βάσει ρητρών, οι

²⁴ ΜΔΕφΧαν 100/2018, ΜΔΕφΛαρ 67/2018, 68/2018, 106/2018, ΜΔΕφΤριπ 145/2018, 95/2018, ΜΔΕφΑθην 1418/2018, ΜΔΕφΠατρ 79/2018, ΜΔΕφΙωαν 75/2018.

²⁵ Κ. Καλλικάκη, Η διαταγή πληρωμής στη διοικητική δίκη- Μια πρώτη αποτίμηση, Περιοδικό Δημόσιο Δίκαιο, 2-3/2017, σ.159-160.

οποίες προβλέπονται κανονιστικώς και έχουν περιληφθεί στη σύμβαση, αποκλίνουν δε από το κοινό δίκαιο, βρίσκεται, προς ικανοποίηση του εν λόγω σκοπού, σε υπερέχουσα θέση έναντι του αντισυμβαλλόμενου μέρους, δηλαδή σε θέση που δεν προσιδιάζει στον δυνάμει των διατάξεων του ιδιωτικού δικαίου συναπτόμενο συμβατικό δεσμό.

Έτσι, απορρίφθηκε σχετική αίτηση έκδοσης διαταγής πληρωμής ως απαράδεκτη, λόγω ελλείψεως δικαιοδοσίας του δικαστηρίου, με την αιτιολογία ότι η υποκείμενη αίτια της απαίτησης δεν ατέρρευε από διοικητική σύμβαση²⁶. Σε άλλη περίπτωση το δικαστήριο ατέρριψε ελλείψει δικαιοδοσίας, διότι στη σύμβαση δεν αναφερόταν το κανονιστικό καθεστώς που τη διέπει²⁷ ούτε περιλαμβάνονταν εξαιρετικές ρήτρες υπέρ του αντισυμβαλλόμενου φορέα (ΝΠΔΔ)²⁸.

Συναφώς, κρίθηκε ότι οι συμβάσεις είναι διοικητικές, εφόσον ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη είναι δημόσια αρχή, εξυπηρετείται με τη σύναψη της σύμβασης δημόσιος σκοπός και, επιπλέον, η σύμβαση διέπεται από τις διατάξεις του Ν 4412/2016, οι οποίες εξασφαλίζουν στον αντισυμβαλλόμενο φορέα υπερέχουσα θέση, με τη δυνατότητα μονομερούς επέμβασης στον συμβατικό δεσμό, μέσω της άσκησης ελέγχου και της επιβολής κυρώσεων²⁹. Συνεπώς, αν πρόκειται για σύμβαση ιδιωτικού δικαίου που συνάπτεται εκτός του πεδίου εφαρμογής των διατάξεων του Ν 4412/2016, η ανακύπτουσα διαφορά ανήκει στην αρμοδιότητα των πολιτικών δικαστηρίων³⁰.

Δεν έλλειψε, πάντως, και η διατύπωση πιο ευρύτερων απόψεων. Έτσι, κρίθηκε ότι πρόκειται για δημόσια σύμβαση και καταφάσκει η δικαιοδοσία έκδοσης διαταγής πληρωμής του διοικητικού δικαστηρίου, εφόσον με τη σύναψη της σύμβασης εξυπηρετείται δημόσιος σκοπός και συντρέχει το οργανικό κριτήριο από πλευράς αναθέτουσας αρχής, χωρίς δηλαδή να απαιτείται η σύμβαση να περιέχει και ρήτρες που προσδίδουν υπερέχουσα θέση στην αναθέτουσα αρχή, άρα και όταν τα μέρη είναι συμβατικώς ισότιμα³¹.

²⁶ ΔΕφΠατ 238/2018, 423/2018.

²⁷ ΔΕφΠειρ ΔΔΠ 517/2018.

²⁸ ΔΕφΠειρ 519/2018, 423/2018, ΔΕφΑθ 4938/2018.

²⁹ ΔΕφΛαρ 30/2024.

³⁰ ΔΕφΑθ 2910/2023.

³¹ ΔΕφΑθ 1924/2022, σε: ΔιΔικ 5/2023, σ.796-804, σχόλιο: Κ. Σαμαρτζής

Συναφώς, κρίθηκε ότι, εφόσον, κατ' εφαρμογή του Ν 4412/2016, με τον οποίο έγινε προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών στις Οδηγίες 2014/24 ΕΕ και 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, με τη θέσπιση ενιαίας διαδικασίας για τη σύναψή τους, ανεξαρτήτως αν η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας είναι το Δημόσιο ή ΝΠΔΔ ή αν έχει τη νομική μορφή ΝΠΙΔ, και προκειμένου να επιτευχθεί η ενιαία εφαρμογή της ως άνω νομοθεσίας, πέραν του προσυμβατικού και κατά το στάδιο της εκτέλεσης των συμβάσεων έργου και μελετών, προς ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου και επιτάχυνση της επίλυσης της διαφοράς, η έννοια της διάταξης του άρθρου 272Α περ. α' του ΚΔΔ, είναι ότι, μεταξύ των νόμιμων προϋποθέσεων, οι οποίες πρέπει να συντρέχουν για την έκδοση διαταγής πληρωμής, κατ' εφαρμογή των οικείων διατάξεων του ΚΔΔ, είναι να πρόκειται για χρηματικές αξιώσεις που προέρχονται από «δημόσια» σύμβαση έργου ή μελέτης³².

Όπως παρατηρήθηκε, εξάλλου, σε ορισμένες αποφάσεις, προκειμένου να κριθεί η δικαιοδοσία του δικαστηρίου, ο δικαστής προβαίνει σε πλήρη περιγραφή της σύμβασης για να θεμελιώσει τον διοικητικό της χαρακτήρα, ενώ σε άλλες αποφάσεις απλώς προβαίνει στον χαρακτηρισμό της ως διοικητικής³³.

Η αντιφατική νομολογία που είχε δημιουργηθεί αναφορικά με το ζήτημα αν θεμελιώνεται δικαιοδοσία των διοικητικών δικαστηρίων προς έκδοση διαταγής πληρωμής για αξιώσεις που απορρέουν από δημόσια σύμβαση οδήγησε τον νομοθέτη στη ψήφιση του άρθρου 60 του Ν. 4689/2020, με το οποίο τροποποιήθηκε το άρθρο 272Α ΚΔΔ και ορίστηκε ότι είναι δυνατή η έκδοση διαταγής πληρωμής από τον διοικητικό δικαστή για κάθε αξίωση που απορρέει από δημόσια σύμβαση. Όπως αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση του νόμου, εφόσον με τον Ν 4412/2016 όλες οι διαφορές που ανακύπτουν από τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων, υπηρεσιών και προμηθειών υπήχθησαν στη δικαιοδοσία των διοικητικών δικαστηρίων, ανεξάρτητα εάν ο αναθέτων φορέας είναι το Δημόσιο ή άλλο νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, ήτοι χωρίς να έχει σημασία αν πρόκειται για διοικητική σύμβαση ή σύμβαση του ιδιωτικού δικαίου, για λόγους συνέπειας θα

³² ΔΕφΧαν 230/2019.

³³ Κ. Καλλικάκη, Η διαταγή πληρωμής στη διοικητική δίκη- Μια πρώτη αποτίμηση, ό.π., σ.164.

πρέπει να ορίζεται η δικαιοδοσία προς έκδοση διαταγής πληρωμής από τα διοικητικά δικαστήρια με κριτήριο την έννοια της δημόσιας σύμβασης.

Μετά την έναρξη ισχύος της νέας διατάξεως, για τη δικαιοδοσία των διοικητικών δικαστηρίων θα πρέπει να πρόκειται για δημόσια σύμβαση, ήτοι αρκεί να έχει συναφθεί για την επιτέλεση δημόσιου σκοπού³⁴.

Θα πρέπει, δηλαδή, να πρόκειται για σύμβαση που υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών 2014/23/ΕΕ, 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ, ήτοι σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1 στοιχ. 1 περ. 5 του Ν 4412/2016, θα πρέπει να πρόκειται για «δημόσιες συμβάσεις» έργων, μελετών, υπηρεσιών και προμηθειών, εξ επαχθούς αιτίας, οι οποίες συνάπτονται γραπτώς μεταξύ ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων και μιας ή ενός ή περισσότερων αναθετουσών αρχών ή αναθετόντων φορέων, αντίστοιχα, και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την εκπόνηση μελετών, την προμήθεια αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών.

Εάν μία σύμβαση πληροί τα ανωτέρω κριτήρια, ήτοι συνάπτεται από το Δημόσιο ή άλλο νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, για την εκπλήρωση δημόσιου σκοπού και διέπεται το κανονιστικό της καθεστώσ από τον Ν 4412/2016, ανήκει στη δικαιοδοσία των ΤΔΔ³⁵ η έκδοση διαταγής πληρωμής, ανεξάρτητα αν πρόκειται για ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου σύμβαση³⁶.

Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 130 του Κώδικα Δημοσίου Λογιστικού (Ν 4270/2014) «για το κύρος σύμβασης του Δημοσίου με αντικείμενο αξίας μεγαλύτερης των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ ή που γεννά διαρκή υποχρέωση αυτού, απαιτείται η κατάρτισή της να γίνει με ιδιωτικό τουλάχιστον έγγραφο [...]». Κατ' εφαρμογή των προϊσχυουσών διατάξεων, εκτός από τις περιπτώσεις που υπάρχει έγγραφη σύμβαση του δημοσίου από την οποία συνάγεται το υπερέχον και προνομιακό καθεστώς του τελευταίου έναντι του ιδιώτη, όλες οι άλλες περιπτώσεις είναι συμβάσεις ανήκουσες στο πλέγμα των κανόνων ιδιωτικού δικαίου και εξ αυτού του λόγου αρμοδιότητα έκδοσης διαταγής

³⁴ ΔΕφΠειρ 1124/2025, σκ.10.

³⁵ Δ. Ράικος, Διοικητικό Δικονομικό Δίκαιο, 2024, σ. 655.

³⁶ ΔΕφΑθ 2178/2023.

πληρωμής έχουν τα πολιτικά δικαστήρια³⁷. Ωστόσο, ήδη κρίθηκε, κατ' εφαρμογή των νέων διατάξεων, ότι ακόμη κι αν η σύμβαση λόγω του οικονομικού της αντικειμένου συνήφθη προφορικώς, εφόσον με αυτή εξυπηρετείται δημόσιος σκοπός, στο πλαίσιο εμπορικής συναλλαγής, αποτελεί δημόσια σύμβαση για την οποία στην περίπτωση άσκησης αίτησης έκδοσης διαταγής πληρωμής αρμοδιότητα έχουν τα διοικητικά δικαστήρια³⁸.

VI. Προϋποθέσεις παραδεκτού του ένδικου βοηθήματος

• Ενεργητική νομιμοποίηση

Ο αιτών θα πρέπει να είναι ο αντισυμβαλλόμενος που εκτέλεσε το έργο, παρείχε την υπηρεσία ή εκτέλεσε την προμήθεια και όχι τρίτος, άλλως στερείται της αναγκαίας ενεργητικής νομιμοποίησης για την υποβολή της αίτησης³⁹.

• Καταβολή δικαστικού ενσήμου

Για την παραδεκτή άσκηση της αίτησης αυτής απαιτείται η καταβολή του αναλογούντος δικαστικού ενσήμου. Εάν δεν καταβληθεί δικαστικό ένσημο έως και την 30^η ημέρα από την κοινοποίηση της αίτησης στον καθ' ου φορέα, η αίτηση απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

Μάλιστα, όπως κρίθηκε, εφόσον δεν προβλέπεται στις διατάξεις περί έκδοσης διαταγής πληρωμής του ΚΔΔ αναλογική εφαρμογή του πρώτου μέρους του ίδιου Κώδικα, δεν τηρείται η διαδικασία του άρθρου 139Α ΚΔΔ, δηλαδή ο διάδικος δεν καλείται να συμπληρώσει τις τυπικές παραλείψεις⁴⁰. Έτσι, αν ο διάδικος δεν καταβάλει το προσήκον τέλος δικαστικού ενσήμου είτε με την κατάθεση είτε εντός τριάντα ημερών από την επίδοση της αίτησης στον καθ' ου φορέα, η αίτηση είναι απαράδεκτη, χωρίς να χωρεί αναλογική εφαρμογή του άρθρου 139Α ΚΔΔ ή του 274 του ίδιου Κώδικα, καθώς πρόκειται για ειδική διαδικασία χωρίς συζήτηση στο ακροατήριο⁴¹.

³⁷ Θ. Ροζής, Η διαταγή πληρωμής κατά του δημοσίου από τα πολιτικά και διοικητικά δικαστήρια - Συνέπειες από την εφαρμογή των ρυθμίσεων του Ν. 4329/2015, ΘΠΔΔ 2/2017, σ. 125(128).

³⁸ ΔΕφΑθ ΔΔΠ 133/2025.

³⁹ ΔΕφΠατ 56/2018.

⁴⁰ ΔΕφΑθ 842/2025.

⁴¹ ΔΕφΘεσ 2/2025, 1787/2024, ΔΕφΠατ ΔΔΠ 828/2017.

- **Κοινοποίηση της αίτησης στον καθ' ου φορέα από τον αιτούντα**

Ο αιτών καταθέτει την αίτησή του στη γραμματεία του αρμοδίου δικαστηρίου και παραλαμβάνει ακριβές αντίγραφο της κατατεθείσας αίτησης την οποία και κοινοποιεί εντός οκτώ ημερών από την κατάθεση στον καθ' ου η αίτηση διάδικο, επί ποινή απαραδέκτου της αίτησης⁴². Τα αποδεικτικά κοινοποίησης πρέπει να κατατεθούν στη Γραμματεία του δικαστηρίου αμελλητί. Εάν δεν κατατεθούν, τότε η αίτηση απορρίπτεται ως απαράδεκτη, διότι ο αιτών δεν απέδειξε ότι εκπλήρωσε το δικονομικό βάρος της κοινοποίησης⁴³. Ομοίως αν δεν τηρηθούν οι δικονομικές προθεσμίες που τάσσει ο νόμος, η αίτηση είναι απορριπτέα ως απαράδεκτη⁴⁴.

Ο καθ' ου η αίτηση, δηλαδή, καλείται στη σχετική διαδικασία. Τούτο αποτελεί εξαιρετική ρύθμιση της διαδικασίας εκδόσεως διαταγής πληρωμής στη διοικητική δίκη εν όψει της ιδιαίτερης θέσης του κράτους και των ΝΠΔΔ⁴⁵.

- **Νομιμοποίηση πληρεξουσίου δικηγόρου**

Θα πρέπει ο διάδικος να νομιμοποιηθεί, άλλως η αίτηση είναι απαράδεκτη. Στην περίπτωση, πάντως, που έχουν υποβληθεί τα στοιχεία της νομιμοποίησης, νοείται κλήση προς συμπλήρωσή τους, κατ' εφαρμογή του άρθρου 28 παρ.3 ΚΔΔ, το οποίο εφαρμόζεται στην παρούσα διαδικασία.

---

⁴² ΔΕφΛαρ 267/2025.

⁴³ ΔΕφΑθ 1894/2018, ΔΕφΘεσ 336/2017.

⁴⁴ ΔΕφΧαν ΔΔΠ 134/2017.

⁴⁵ Κατά μία άποψη που υποστηρίχθηκε, ωστόσο, η αίτηση προς έκδοση διαταγής πληρωμής κοινοποιείται στον αντισυμβαλλόμενο φορέα προκειμένου και μόνο να προσκομίσει βεβαίωση εκκαθάρισης και έκδοσης εντολής πληρωμής, ενώ κατά τα λοιπά το καθ' ου η αίτηση με αυτή την κοινοποίηση δεν καλείται στη διαδικασία για να εκφράσει τις απόψεις του. Γι' αυτό τον λόγο τυχόν κατατεθέντα σημειώματα ή υπομνήματά του δεν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη διότι στην ταχυσκίνητη αυτή διαδικασία το δικαίωμα δικαστικής ακρόασης εξασφαλίζεται με την πρόβλεψη υπέρ του καθ' ου δικαιώματος άσκησης ανακοπής, βλ. ΜΔΕφΑθ 117/2017 (Διαταγή Πληρωμής), σε: ΔιΔικ 1/2018, σ.137-140 σχόλιο: Π. Γιαννακάκης.

- **Στοιχεία του δικογράφου**

Ο αιτών θα πρέπει στο δικόγραφό του να προσδιορίζει το ποσό της οφειλής των τόκων. Εάν δεν προσδιορίζει το ποσό των τόκων, τότε το αίτημα μπορεί να απορριφθεί ως αόριστο⁴⁶ ή απαράδεκτο κατ' άλλη έννοια⁴⁷ ή εάν δεν συνδέεται με άλλα στοιχεία που ορίζουν την έναρξη της αξίωσης καταβολής τόκων να απορριφθεί⁴⁸, όπως εάν δεν προσκομιστούν βεβαιώσεις φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας⁴⁹.

- **Παραίτηση από το δικόγραφο της αίτησης**

Κρίθηκε ότι χωρεί παραίτηση του αιτούντος από την έκδοση διαταγής πληρωμής, κατ' αναλογική εφαρμογή των άρθρων 142 και 143 ΚΔΔ⁵⁰.

- **Διαδικασία εκδίκασης της αίτησης**

Η αίτηση δεν δικάζεται σε δημόσια συνεδρίαση αλλά σε διαδικασία εν συμβουλίω. Ο δικαστής οφείλει να εκδώσει την απόφασή του εντός 60 ημερών από την κατάθεση της αίτησης.

VII. Ο έλεγχος νομιμότητας και κανονικότητας της δαπάνης και το τεκμήριο του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας

Αναγκαία προϋπόθεση για την έκδοση διαταγής πληρωμής είναι να έχει προηγηθεί προληπτικός έλεγχος νομιμότητας της δαπάνης που άγεται με την αίτηση, ο οποίος να έχει αποβεί θετικός, δηλαδή να έχει προηγηθεί δημοσιολογιστικός έλεγχος από τις αρμόδιες υπηρεσίες, οι οποίες για την εκκαθάριση της δαπάνης εντέλλονται την πληρωμή με την έκδοση του αντίστοιχου χρηματικού εντάλματος.

Ο εν λόγω δηλαδή θεσμός θεσπίστηκε με σκοπό την άμεση επιδίκαση απαιτήσεων αξιώσεων που πηγάζουν από διοικητικές συμβάσεις και είναι εκκαθαρισμένες.

⁴⁶ ΔΕφΑΘ 1330/2025, ΔΕφΠειρ 1022/2025.

⁴⁷ ΔΕφΑΘ 1492/2025.

⁴⁸ ΔΕφΑΘ 1587/2025.

⁴⁹ ΔΕφΠειρ 998/2025.

⁵⁰ ΔΕφΠειρ 145/2025.

Κατά τον έλεγχο νομιμότητας της δαπάνης, εξετάζεται αν η δαπάνη προβλέπεται από διάταξη νόμου ή εξυπηρετεί τους σκοπούς του φορέα, καθώς και αν υπάρχει πίστωση στον προϋπολογισμό για την εκτέλεσή της, ενώ κατά τον έλεγχο της κανονικότητας της δαπάνης εξετάζεται εάν η δαπάνη έχει νομίμως αναληφθεί, επισυνάπτονται τα νόμιμα δικαιολογητικά για την εκκαθάρισή της και η αξίωση δεν έχει υποκύψει σε παραγραφή⁵¹. Ειδικότερα, όπως προβλέπεται στο άρθρο 75 του Ν 4446/2016, κατά τον έλεγχο νομιμότητας εξετάζεται κατά πόσον η δαπάνη προβλέπεται από διάταξη νόμου ή εξυπηρετεί λειτουργικές ανάγκες της υπηρεσίας ή συντελεί στην εκπλήρωση των σκοπών της και εάν υπάρχει σχετική πίστωση για αυτήν στον προϋπολογισμό. Από την άλλη, ο έλεγχος κανονικότητας στρέφεται γύρω από τη νόμιμη ανάληψη της υποχρέωσης, την παραγραφή ή μη της απαίτησης και την επισύναψη των νομίμων δικαιολογητικών. Δυνατός είναι και ο παρεμπίπτων έλεγχος των αναφερόμενων ζητημάτων με την επιφύλαξη του δεδουλευμένου.

Ο προληπτικός έλεγχος νομιμότητας των δαπανών είχε ανατεθεί στο Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με το άρθρο 31 του Ν 4270/2014. Ωστόσο, με τον Ν 4337/2015 (άρθρο 10) προβλέφθηκε σταδιακή κατάργηση του ασκούμενου προληπτικού ελέγχου, τόσο του Ελεγκτικού Συνεδρίου όσο και των Υπηρεσιών Δημοσιονομικού ελέγχου και ανάθεση του ελέγχου και της εκκαθάρισης των δημοσίων δαπανών στους προϊσταμένους οικονομικών υπηρεσιών των Υπουργείων και λοιπών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης⁵².

Ο αντισυμβαλλόμενος φορέας οφείλει να καταθέσει στη γραμματεία του δικαστηρίου, εντός τριάντα ημερών από την κοινοποίηση της αίτησης, βεβαίωση της υπηρεσίας που είναι αρμόδια για την εκκαθάριση της δαπάνης, ότι διενεργήθηκε ο εκ του νόμου προβλεπόμενος προληπτικός έλεγχος νομιμότητας και κανονικότητας της δαπάνης ο οποίος και απέβη θετικός. Η προθεσμία αυτή κρίθηκε ότι αναστέλλεται κατά τη διάρκεια των δικαστικών διακοπών, ήτοι από 1^η Ιουλίου έως 15 Σεπτεμβρίου⁵³.

---

⁵¹ Κ. Ρίζου, Ο έλεγχος των δημοσίων δαπανών και λογαριασμών από το Ελεγκτικό Συνέδριο², 2015, σ. 58 επ.

⁵² Κ. Καλλικάκη, Η διαταγή πληρωμής στη διοικητική δίκη- Μια πρώτη αποτίμηση, ό.π.,σ.161.

⁵³ ΔΕΦΑΘ ΔΔΠ 1654/2024, 3748/2023, ΔΕΦΠΑτ ΔΔΠ 474/2023, ΔΕΦΠειρ ΔΔΠ 1834/2020.

Εάν δεν προσκομίσει τη σχετική βεβαίωση ο φορέας ή αν επικαλεστεί ότι ο έλεγχος συνεχίζεται, τότε τεκμαίρεται ότι ο έλεγχος αυτός ολοκληρώθηκε και είναι θετικός, σύμφωνα με το άρθρο 272Γ παρ.5 του ΚΔΔ. Αμφισβήτηση τούτου εν συνεχεία, προς ανατροπή του τεκμηρίου, μπορεί να λάβει χώρα με την άσκηση ανακοπής και μόνο⁵⁴. Τούτο κρίθηκε ρητώς και στη νομολογία. Εάν δηλαδή επέλθουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του τεκμηρίου δεν μπορεί ο θετικός προληπτικός έλεγχος να αμφισβητηθεί παρά μόνο με την άσκηση ανακοπής και όχι στο πλαίσιο έκδοσης της διαταγής πληρωμής⁵⁵.

Τούτο σημαίνει για παράδειγμα ότι αν υποβληθεί εκπρόθεσμα η σχετική βεβαίωση, θα κριθεί πως επισυνάπτεται απαραδέκτως στη δικογραφία και δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη από το δικαστήριο στο πλαίσιο της διαταγής πληρωμής; Το δικαστήριο θα μπορούσε να εκδώσει προδικαστική απόφαση προκειμένου να την καταστήσει παραδεκτώς στοιχείο του φακέλου της δικογραφίας;

Στην 325/2022 απόφαση του Μονομελούς Διοικητικού Εφετείου Κομοτηνής το δικαστήριο επιλήφθηκε μετά την έκδοση προδικαστικής απόφασης με την οποία διέταξε τον καθ' ου η αίτηση φορέα να προσκομίσει βεβαίωση για τη νομιμότητα και κανονικότητα της δαπάνης για την οποία ζητούνταν η έκδοση διαταγής πληρωμής. Τούτο, δε, παρά το σχετικό τεκμήριο που προβλέπεται στο άρθρο 272Γ του ΚΔΔ.

Το δικαστήριο επεσήμανε ότι το Δημόσιο ή το ΝΠΔΔ υποχρεούται να προσκομίσει στο δικαστήριο τον φάκελο της διοικήσεως και τις απόψεις του και στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας.

Στην απόφασή του ανέφερε, επίσης, κάτι σημαντικό. Επεσήμανε ότι «είναι πιθανόν από τα στοιχεία του διοικητικού φακέλου να προκύπτουν συμπεριφορές διοικητικών οργάνων αυτεπαγγέλτως ελεγχόμενες από το δικαστήριο, οι οποίες δεν επιτρέπεται κατά νόμο να καλύπτονται από την ανωτέρω αδράνεια του Δημοσίου ή ΝΠΔΔ, δεδομένου, επιπλέον, ότι η άσκηση ανακοπής, που οδηγεί σε πληρέστερη δικαστική διερεύνηση της υποθέσεως, επαφίεται στην βούληση του καθ' ου Δημοσίου ή ΝΠΔΔ».

---

⁵⁴ Δ. Ράικος, Διοικητικό Δικονομικό Δίκαιο, ό.π., σ. 654.

⁵⁵ ΔΕφΠειρ ΔΔΠ 279/2019.

Μ' αυτή την έννοια το δικαστήριο επεσήμανε ότι από τα στοιχεία του φακέλου μπορεί ο δικαστής να διαγιγνώσκει ότι η δαπάνη δεν είναι νόμιμη, παρόλο που ο φορέας αδρανεύει.

Εν προκειμένω, δηλαδή, το δικαστήριο δεν περιορίστηκε απλώς να εκδώσει προδικαστική απόφαση προκειμένου να καταστεί στοιχείο του φακέλου η βεβαίωση της αρμόδιας υπηρεσίας με την οποία καθορίζεται το αποτέλεσμα του ελέγχου νομιμότητας της δαπάνης, διότι υποβλήθηκε απαραδέκτως. Έτι περαιτέρω, εξέδωσε προδικαστική απόφαση για να προσκομιστεί βεβαίωση περί του αποτελέσματος του ασκούμενου ελέγχου νομιμότητας, διότι διέγινωσε από τα στοιχεία του φακέλου ότι είχε αποβεί αρνητικός, κρίνοντας ότι ο νομοθέτης με τη διαταγή πληρωμής θέλησε να εξοφλούνται οι απαιτήσεις, οι οποίες έχουν διέλθει του προληπτικού ελέγχου νομιμότητας ο οποίος έχει αποβεί θετικός, και, κατ' εξαίρεση, εάν ο έλεγχος δεν έχει ολοκληρωθεί (και αποβεί θετικός) εγκαίρως, έθεσε το σχετικό τεκμήριο του άρθρου 272Γ παρ. 5 του ΚΔΔ, ως προφανές μέσο πίεσεως για την έγκαιρη ολοκλήρωση του ελέγχου. Επεσήμανε ότι βούληση του νομοθέτη δεν ήταν να εκδίδεται διαταγή πληρωμής για δαπάνες των οποίων ο προληπτικός έλεγχος νομιμότητας κατέστη αρνητικός, αφού, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση, αντίθετα, η θετική κατάληξη του εν λόγω ελέγχου αποτελεί «το δικαιοπολιτικό θεμέλιο για τον εξοπλισμό της μη αμφισβητούμενης αξίωσης με τον εκτελεστό τίτλο της διαταγής πληρωμής». Κατέληξε δε ότι η διάταξη της παραγράφου 5 του άρθρου 272Γ του ΚΔΔ, κατά το μέρος που θεσπίζει τεκμήριο, η δημιουργία του οποίου επαφίεται αποκλειστικώς στην βούληση του καθ' ου να προσκομίσει ή μη την βεβαίωση περί της εξελίξεως και του αποτελέσματος του προληπτικού ελέγχου, χωρίς να προβλέπεται τουλάχιστον σχετική ενημέρωση και δικαίωμα παρεμβάσεως του ελέγχοντος οργάνου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, είναι αντίθετη με τις διατάξεις του άρθρου 98 παρ. 1 περ. α' του Συντάγματος, διότι οδηγεί στην, βουλήσει διαδίκου, αντιστροφή του πραγματικού αποτελέσματος του διενεργηθέντος προληπτικού ελέγχου (από αρνητικό σε θετικό), με συνέπεια την πληρωμή εγνωσμένως μη νομίμων δαπανών, η οποία (συνέπεια) δεν αίρεται ούτε με την ανακοπή του άρθρου 272Η του ΚΔΔ και την αίτηση αναθεωρήσεως του άρθρου 272Θ του ίδιου Κώδικα, αφού για την άσκησή τους νομιμοποιείται ενεργητικώς μόνον ο προκαλέσας τη δημιουργία του τεκμηρίου καθ' ου.

Στην προκείμενη περίπτωση, κατά τη μετ' απόδειξη συζήτηση, ο καθ' ου φορέας προσκόμισε βεβαίωση ότι η δαπάνη δεν είχε εγκριθεί από το Ελεγκτικό Συνέδριο και το δικαστήριο απέρριψε την αίτηση έκδοσης διαταγής πληρωμής.

Όπως κρίνεται παγίως εάν η αρμόδια υπηρεσία κατά τον προληπτικό έλεγχο νομιμότητας αρνείται την εκκαθάριση της δαπάνης, τότε δεν πρόκειται για μη αμφισβητούμενη αξίωση και δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για την έκδοση διαταγής πληρωμής⁵⁶. Το ίδιο ισχύει όταν επικαλείται ότι δεν προέβη στην εκκαθάριση της δαπάνης λόγω της μη τήρησης άλλων διατάξεων, όπως την ανάρτηση σχετικών εγγράφων στο ΚΗΔΜΗΣ⁵⁷ ή πλημμέλειες κατά την υπογραφή της σύμβασης⁵⁸. Επίσης, όταν η δαπάνη με έγγραφο του καθ' ου φορέα κρίθηκε μη κανονική, διότι δεν καλύπτεται από τον προϋπολογισμό⁵⁹.

Εάν ο καθ' ου η αίτηση φορέας δεν αμφισβητεί την αξίωση, τότε μπορεί να εκδοθεί διαταγή πληρωμής⁶⁰. Πιο σαφώς κρίθηκε ότι εφόσον ο καθ' ου η αίτηση δεν αντιλέγει, τεκμαίρεται ότι ο προληπτικός έλεγχος νομιμότητας έχει αποβεί θετικός⁶¹. Έτσι, εφόσον ο καθ' ου φορέας υποχρεούται να προσκομίσει εντός 30 ημερών από την κοινοποίηση της αίτησης βεβαίωση περί του ελέγχου νομιμότητας της δαπάνης, αν δεν το πράξει, τεκμαίρεται ότι αυτός έχει πραγματοποιηθεί και είναι θετικός⁶².

Εάν δεν έχει προηγηθεί ενταλματοποίηση της δαπάνης ή κατά τον προληπτικό έλεγχο νομιμότητας αυτή κρίνεται μη νόμιμη, τότε, κατά μία άποψη, η αίτηση έκδοσης διαταγής πληρωμής δεν είναι παραδεκτή⁶³. Ωστόσο, ζητούμενο παραμένει εάν η θετική έκβαση του προληπτικού ελέγχου κανονικότητας και νομιμότητας της δαπάνης αποτελεί όρο του παραδεκτού της αίτησης προς έκδοση διαταγής πληρωμής ή όρο του νόμου βασιμίου της αίτησης.

⁵⁶ ΔΠρΚοζ 333/2025, ΔΕφΘεσ 928/2025.

⁵⁷ ΔΕφΘεσ 925/2025.

⁵⁸ ΔΕφΧαν 252/2025, ΔΕφΑθ 1892/2023.

⁵⁹ ΔΕφΠειρ 1662/2024.

⁶⁰ ΔΕφΑθ 1824/2025, 1698/2025, ΔΕφΠειρ 921/2025, 885/2025.

⁶¹ ΔΕφΑθ 1659/2025, 1587/2025.

⁶² ΔΕφΑθ 668/2025, ΔΕφΠειρ 300/2025.

⁶³ ΔΕφΑθ 1953/2025.

VIII. Η έννοια της μη αμφισβητούμενης αξίωσης

Η απαίτηση για την οποία ζητείται η έκδοση διαταγής πληρωμής δεν πρέπει να αμφισβητείται. Σύμφωνα με το άρθρο 3 (παρ. 1) του Κανονισμού (ΕΚ) 805/2004 με τίτλο «Τίτλοι εκτέλεσης οι οποίοι πιστοποιούνται ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος», η αξίωση θεωρείται «μη αμφισβητούμενη», εάν: α) την έχει αναγνωρίσει ρητά ο οφειλέτης, μέσω αποδοχής της αξίωσης ή μέσω συμβιβασμού που επικυρώθηκε από δικαστήριο ή καταρτίσθηκε ενώπιον δικαστηρίου κατά τη διάρκεια διαδικασίας, ή β) ο οφειλέτης ουδέποτε αντιτάχθηκε προς αυτήν σύμφωνα με τις σχετικές δικονομικές απαιτήσεις του δικαίου του κράτους μέλους προέλευσης κατά τη διάρκεια διαδικασίας ενώπιον δικαστηρίου, ή γ) ο οφειλέτης δεν παρέστη ή δεν εκπροσωπήθηκε στη σχετική με την εν λόγω αξίωση ακροαματική διαδικασία αφού είχε αντιταχθεί αρχικά στην αξίωση κατά τη διάρκεια διαδικασίας ενώπιον δικαστηρίου, εφόσον η συμπεριφορά αυτή ισοδυναμεί με σιωπηρή αποδοχή της αξίωσης ή των πραγματικών περιστατικών τα οποία επικαλέσθηκε ο πιστωτής σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους προέλευσης, ή δ) την έχει αναγνωρίσει ρητά ο οφειλέτης σε δημόσιο έγγραφο.

Συνεπώς, η μη αμφισβητούμενη αξίωση προκύπτει, πρώτον, από τη δικαστική ομολογία, την αποδοχή δηλαδή της αξίωσης από τον οφειλέτη ενώπιον του δικαστηρίου ή μέσω δικαστικού συμβιβασμού. Περαιτέρω, εάν ο οφειλέτης δεν αντιτάσσει ισχυρισμούς ενώπιον του δικαστηρίου κατά της αξίωσης, στο πλαίσιο της δικαστικής διαδικασίας και σύμφωνα με τους προβλεπόμενους δικονομικούς κανόνες. Τέλος, υπάρχει μη αμφισβητούμενη αξίωση εάν ο οφειλέτης δεν παραστεί, παρότι κλήθηκε στη δικαστική διαδικασία ή όταν υφίσταται αναγνώριση χρέους σε δημόσιο έγγραφο από την πλευρά του.

Έτσι, η νομολογία των διοικητικών δικαστηρίων έχει δεχθεί, σε αναλογία όσων έχουν κριθεί από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ότι είναι μη αμφισβητούμενη η αξίωση όταν ο οφειλέτης ουδόλως αντιτάχθηκε στην αξίωση και δεν εξέφρασε οποιαδήποτε διαφωνία ως προς τον χαρακτήρα ή το ύψος της χρηματικής αξίωσης⁶⁴.

⁶⁴ ΔΕφΠειρ 1176/2023.

Συνήθως, το δικαστήριο από τα στοιχεία του φακέλου εκτιμά αν παρασχέθηκε η παροχή, εκτελέστηκε η υπηρεσία ή το έργο, δηλαδή οι συμβατικές υποχρεώσεις⁶⁵ ή υπάρχει βεβαίωση καλής εκτέλεσης της σύμβασης⁶⁶, εκδόθηκε το σχετικό τιμολόγιο, κατατέθηκαν τα οικεία δικαιολογητικά στην αρμόδια υπηρεσία και έλαβε χώρα καλή εκτέλεση σε συνδυασμό με έλλειψη εγγράφων του φορέα ότι δεν αμφισβητείται η εκτέλεση του έργου και η εξόφληση της δαπάνης⁶⁷. Ασφαλέστερο είναι, πάντως, να έχει συνταχθεί πρωτόκολλο παράδοσης – παραλαβής της υπηρεσίας, της προμήθειας ή του έργου⁶⁸.

Έτσι, εάν δεν εκκαθαρίστηκε και δεν ενταλματοποιήθηκε η δαπάνη, τότε δεν πληροί την έννοια της μη αμφισβητούμενης αξίωσης⁶⁹. Επίσης, κρίσιμο έγγραφο στοιχείο δεν είναι η υλική παράδοση της προμήθειας ή της υπηρεσίας, αλλά η σύνταξη πρωτοκόλλου παραλαβής αυτής⁷⁰.

Τέλος, κρίθηκε ότι εφόσον δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι ο αιτών προσκόμισε ενώπιον του φορέα βεβαιώσεις φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας δεν προκύπτει ότι πρόκειται για μη αμφισβητούμενη αξίωση και απορρίφθηκε η έκδοση διαταγής πληρωμής⁷¹.

ΙΧ. Η κατανομή του βάρους απόδειξης

Για την έκδοση της διαταγής πληρωμής ο αιτών θα πρέπει να αποδείξει με την προσκόμιση των οικείων εγγράφων την ύπαρξη και το περιεχόμενο της αξίωσης, την εκτέλεση της συγκεκριμένης υπηρεσίας, προμήθειας ή έργου, καθώς και ότι η αξίωσή του δεν τελεί υπό αναβλητική αίρεση ή προθεσμία και ότι είναι εκκαθαρισμένη κατά ποσό⁷².

⁶⁵ ΔΕφΑθ ΔΔΠ 1,2/2015.

⁶⁶ ΔΕφΑθ ΔΔΠ 1824/2025.

⁶⁷ ΔΕφΘες 112/2025, 1868/2024, 1034/2024, ΔΕφΑθ ΔΔΠ 1698/2025, 1659/2025, ΔΕφΠειρ 885/2025.

⁶⁸ ΔΕφΛαρ 21/2025, ΔΕφΠειρ 19/2025, βλ. και ΔΕφΘες 1755/2024, ΔΕφΠειρ 1694/2024, ΔΕφΑθ 2136/2023.

⁶⁹ ΔΕφΑθ 2178/2023.

⁷⁰ ΔΕφΑθ1647/2018, 1551/2018, 1418/2018, 982/2018.

⁷¹ ΔΕφΑθ 3543/2023.

⁷² ΔΕφΘες 417/2017, σε: ΔιΔικ 6/2017, σ.956-960. σχόλιο: Κ. Παπανικολάου.

Η διοίκηση καλείται καταρχήν να αποδείξει ότι η αξίωση έχει διέλθει από το στάδιο του προληπτικού ελέγχου νομιμότητας και κανονικότητας και ο έλεγχος αυτός έχει αποβεί αρνητικός. Για τον λόγο αυτό της κοινοποιείται το δικόγραφο της αίτησης έκδοσης διαταγής πληρωμής και εντός τριάντα ημερών από την κοινοποίηση οφείλει να προσκομίσει τα στοιχεία της, άλλως τεκμαίρεται ότι ασκήθηκε προληπτικός έλεγχος νομιμότητας και απέβη θετικός.

Κατά μία άποψη, εν προκειμένω δεν πρόκειται για νόμιμο τεκμήριο αλλά για κανόνα κατανομής του αντικειμενικού βάρους απόδειξης. Κατά την ίδια άποψη πρόκειται για αυστηρή απόδειξη, δηλαδή η διοίκηση οφείλει να προσκομίσει μόνο βεβαίωση περί του ότι ο προληπτικός έλεγχος νομιμότητας απέβη αρνητικός⁷³.

Ωστόσο, το ορθότερο είναι ότι ο καθ' ου φορέας μπορεί να αμφισβητήσει την έννομη αξίωση του αιτούντος προς έκδοση διαταγής πληρωμής. Μπορεί να επικαλεστεί την μη προσήκουσα εκτέλεση της σύμβασης, να αμφισβητήσει το ύψος της χρηματικής αξιώσεως, την μη εκτέλεση του έργου ή την παραλαβή της υπηρεσίας ή του έργου⁷⁴. Μπορεί δηλαδή με λίγα λόγια να ανταποδείξει.

X. Η εκτελεστότητα του τίτλου επί της διαταγής πληρωμής

Η απόφαση που εκδίδεται επί της διαταγής πληρωμής αποτελεί εκτελεστό τίτλο κατά την έννοια του άρθρου 199 του ΚΔΔ και 904 ΚΠολΔ, ο οποίος μπορεί να στηρίξει την αναγκαστική εκτέλεση κατά του Δημοσίου, των ΝΠΔΔ, των ΟΤΑ ή άλλων ΝΠΙΔ του ευρύτερου δημόσιου τομέα που ανήκουν στο Δημόσιο⁷⁵, όπως ρητώς, εξάλλου, ορίζεται στο άρθρο 272Ζ ΚΔΔ. Όπως προαναφέρθηκε, δεν εφαρμόζεται η διάταξη του τρίτου εδαφίου του άρθρου 1 του Ν 3068/2002 (Α' 274), όπως προστέθηκε με το άρθρο 20 του Ν 3301/2004 (Α' 263) και συμπληρώθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 4Ε του Ν 3388/2005 (Α' 225), περί απαγόρευσης εκτέλεσης, σε βάρος των εν λόγω φορέων, των εκεί αναφερόμενων εκτελεστών τίτλων των περιπτώσεων των εδαφίων γ' - ζ' της παρ. 2 του άρθρου 904 ΚΠολΔ, μεταξύ των οποίων και της διαταγής πληρωμής.

⁷³ ΔΕφΘεσ 417/2017, σε: ΔιΔικ 6/2017, σ.956-960. σχόλιο: Κ. Παπανικολάου

⁷⁴ Πρβλ. ΔΕφΘεσ 823/2024.

⁷⁵ ΔΕφΠειρ 1313/2020, ΔΕφΑθ 3220/2018, ΔΕφΘεσ 2487/2017.

Ωστόσο, δεν εκτελείται η διαταγή πληρωμής πριν από την άπρακτη παρέλευση των τριάντα ημερών για την άσκηση ανακοπής, σύμφωνα με το άρθρο 272Z του ΚΔΔ.

Ως εκ τούτων, επί της απόφασης διαταγής πληρωμής μπορεί να ζητηθεί η έκδοση πρώτου εκτελεστού απογράφου και να εκκινήσει αναγκαστική εκτέλεση κατά του φορέα κατά τις διατάξεις του ΚΠολΔ. Στην περίπτωση αυτή παρατηρούμε ότι στο άρθρο 199 παρ.2α του ΚΔΔ υπάρχει διάσπαση της τοπικής αρμοδιότητας των διοικητικών δικαστηρίων αναλόγως της πράξης εκτέλεσης που προσβάλλεται ενώπιον του δικαστηρίου. Έτσι, η επιταγή προς πληρωμή που συντάσσει ο πληρεξούσιος δικηγόρος κάτω από το πρώτο εκτελεστό απόγραφο ανήκει στην κατά τόπο αρμοδιότητα του μονομελούς διοικητικού πρωτοδικείου που εξέδωσε την απόφαση, ενώ αν ακολούθησαν και άλλες πράξεις εκτέλεσης, αρμόδιο καθίσταται το δικαστήριο του τόπου της εκτέλεσης. Συνεπώς, αν εκδοθεί κατασχετήριο έγγραφο εις χείρας τρίτου, όπως κατάσχεση τραπεζικού λογαριασμού, όπως συνήθως συμβαίνει, αρμόδιο θα είναι το δικαστήριο του τόπου όπου λαμβάνει χώρα η επίδοση του κατασχετηρίου εγγράφου προς τον τρίτο. Έτσι, αν το κατασχετήριο έγγραφο επιδοθεί σε τραπεζικό ίδρυμα της Αθήνας, τότε αρμοδιότητα θα έχει το διοικητικό πρωτοδικείο Αθηνών, ακόμη κι αν ο φορέας εδρεύει σε άλλο μέρος της Ελλάδας⁷⁶.

Η πρόβλεψη αυτής της αρμοδιότητας όχι μόνον επιβαρύνει το διοικητικό δικαστήριο των Αθηνών, αλλά υποχρεώνει τον φορέα να μεταβεί στην Αθήνα για την υπεράσπιση των συμφερόντων του και οι διαφορές να διασπώνται σε περισσότερα δικαστήρια. Άλλο δικαστήριο δηλαδή να προέβη στην έκδοση του εκτελεστού τίτλου και άλλο να ελέγχει τη νομιμότητα της αναγκαστικής εκτέλεσης.

Τούτο, δε, με τον κίνδυνο να απωλεσθεί η προθεσμία των οκτώ ημερών που τάσσεται από τον ΚΠολΔ για την άσκηση της ανακοπής κατά της κατάσχεσης εις χείρας τρίτου. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 988 παρ. 1 του ΚΠολΔ, στην περίπτωση της κατάσχεσης εις χείρας τρίτου, αν ο τρίτος προβεί σε καταφατική δήλωση, ήτοι ότι τα χρηματικά διαθέσιμα στην Τράπεζα επαρκούν για την εξόφληση της δαπάνης, ο οφειλέτης μπορεί να ασκήσει, σύμφωνα με το άρθρο 934

---

⁷⁶ ΔΠρΠυρ 141/2024, 126/2024.

παρ. 1 εδ. α' του ίδιου Κώδικα, ανακοπή, προβάλλοντας λόγους ακυρότητας της κατάσχεσης που αφορούν την απαίτηση ή τον τρόπο διεξαγωγής της διαδικασίας εκτέλεσης, έως την εκπνοή της προβλεπόμενης από το άρθρο 988 παρ. 1 του ΚΠολΔ προθεσμίας, οπότε συντελείται η αναγκαστική εκχώρηση της απαίτησης του οφειλέτη προς τον κατασχόντα και ο τελευταίος αποκτά τον κατ' άρθρο 989 του ΚΠολΔ εκτελεστό τίτλο σε βάρος του τρίτου, εντός οκτώ ημερών από την επομένη της επίδοσης του κατασχετηρίου στον καθ' ού η εκτέλεση, εφόσον όμως προηγήθηκε η προς τον τρίτο επίδοση του κατασχετηρίου, διότι από τότε η κατάσχεση θεωρείται υπαρκτή⁷⁷. Αν η επίδοση στον καθ' ού η εκτέλεση του κατασχετηρίου προηγήθηκε της επίδοσης αυτού στον τρίτο, η οκταήμερη προθεσμία προς καταβολή αρχίζει από την επίδοση στον τρίτο, οπότε υποχρεούται να δηλώσει εντός οκταημέρου και να καταβάλει μετά την πάροδο του οκταημέρου.

Φρονούμε, ενόψει των ανωτέρω, ότι η αρμοδιότητα πρέπει να αλλάξει και αρμόδιο να είναι το δικαστήριο του τόπου έκδοσης της απόφασης επί του εκτελεστού τίτλου για όλες τις διαφορές που θα προκύψουν με την άσκηση της ανακοπής ή των καλούμενων αντιρρήσεων κατ' άρθρον 199 του ΚΔΔ.

XI. Η άσκηση ανακοπής κατά του τίτλου της διαταγής πληρωμής

Ο δικαστής της διαταγής πληρωμής εκδίδει την απόφασή του το ταχύτερο και πάντως εντός προθεσμίας 60 ημερών από την κατάθεση της βεβαίωσης του φορέα ή από την άπρακτη πάροδο των 30 ημερών για την υποβολή της, σύμφωνα με το άρθρο 272Δ παρ.2 ΚΔΔ. Σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης ο διάδικος μπορεί να επανέλθει με νέα αίτηση, όπως ορίζεται στο άρθρο 272Δ παρ.4 ΚΔΔ.

Η απόφαση επί της διαταγής πληρωμής κοινοποιείται στον καθ' ου εντός τριάντα ημερών από την έκδοσή της, με επιμέλεια του αιτούντος, άλλως αίρεται αυτοδικαίως η ισχύς της. Μάλιστα, αν ο καθ' ου είναι το Ελληνικό Δημόσιο, απαιτείται κοινοποίηση και στον Υπουργό Οικονομικών. Αντίγραφο της έκθεσης επίδοσης κατατίθεται από τον αιτούντα στη γραμματεία του δικαστηρίου που εξέδωσε τη διαταγή πληρωμής, η οποία την καταχωρεί στο οικείο βιβλίο δημοσιεύσεων,

⁷⁷ ΔΠρΘεσ 2816/2022, ΟΛΑΠ 3/1993, ΑΠ 322/2024, 954/2019, 360/2017.

σύμφωνα με το άρθρο 272ΣΤ ΚΔΔ. Τα έγγραφα του φακέλου της δικογραφίας παραμένουν στο δικαστήριο έως την πάροδο της προθεσμίας άσκησης ανακοπής ή έως την άσκηση αυτής, σύμφωνα με το άρθρο 272Η παρ.1 ΚΔΔ.

Κατά της απόφασης αυτής επιτρέπεται η άσκηση ανακοπής εντός προθεσμίας τριάντα ημερών από την επίδοσή της, ενώπιον του δικαστηρίου που είναι αρμόδιο για την ικανοποίηση της αξίωσης.

Η ανακοπή ασκείται με δικόγραφο που κατατίθεται σε τρία αντίγραφα στην κύρια έδρα του δικαστηρίου στο οποίο απευθύνεται και πρέπει να περιέχει, όπως κάθε δικόγραφο, όλα τα στοιχεία του άρθρου 45 ΚΔΔ, σαφείς και συγκεκριμένους λόγους και καθοριζόμενο αίτημα.

Ο προσδιορισμός εκδίκασης της ανακοπής δεν μπορεί να απέχει πέρα από έξι μήνες από την κατάθεση.

Ως προς την προδικασία, που πρέπει να τηρηθεί, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 126 έως και 128 και 130 έως και 131 ΚΔΔ. Εξάλλου, ως προς την κύρια διαδικασία εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 132 έως και 143 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

Όποιος έχει σχετικό έννομο συμφέρον μπορεί να ασκήσει κύρια ή πρόσθετη παρέμβαση στη δίκη της ανακοπής. Για την άσκηση της παρέμβασης εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 112 έως 114 του ΚΔΔ (παρ. 1-4 άρθρου 272 Η ΚΔΔ).

Το δικαστήριο της ανακοπής ελέγχει την προσβαλλόμενη διαταγή πληρωμής κατά τον νόμο και την ουσία εντός των ορίων της ανακοπής, τα οποία προσδιορίζονται από τους λόγους και το αίτημά της. Κατ' εξαίρεση, ο κατά νόμο έλεγχος της προσβαλλόμενης διαταγής πληρωμής χωρεί και αυτεπάγγελτα, εκτεινόμενος στο σύνολό της, προκειμένου να διακριβωθεί: α) αν η διαταγή εκδόθηκε αναρμοδίως, β) αν υπάρχει παράβαση δεδικασμένου ή γ) αν η αξίωση, για την ικανοποίηση της οποίας εκδόθηκε η διαταγή πληρωμής, έχει παραγραφεί. Ισχυρισμοί που αφορούν, την καθ' οιονδήποτε τρόπο απόσβεση ή τον χαρακτήρα ως μη αμφισβητούμενης της αξίωσης, για την ικανοποίηση της οποίας εκδόθηκε η διαταγή πληρωμής, μπορούν να προβάλλονται με την

ανακοπή και πρέπει να αποδεικνύονται αμέσως (παρ. 5 άρθρου 272 Η ΚΔΔ).

Η άσκηση της ανακοπής δεν αναστέλλει την εκτέλεση της διαταγής πληρωμής. Ο καθ' ου φορέας μπορεί να ζητήσει την αναστολή εκτέλεσής της σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 206 ΚΔΔ και κατά τις διατάξεις του άρθρου 208 του ίδιου Κώδικα.